

X. évfolyam 4. szám 2017

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
X. évfolyam 4. szám 2017

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Keményné Horváth Zsuzsanna
horvath.zsuzsanna@aki.gov.hu

Illés Ivett
illes.ivett@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	14
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	15
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	17
A társas vállalkozások hitelállománya.....	20
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban....	27
MFB-hitelprogramok.....	27
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	30
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	34
Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok	35
Növekedési Hitelprogram.....	37
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	39
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	41
EU-referencia-kamatláb.....	42
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	43
Ágazati csódráták	45
Kiegészítő táblák.....	46

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrárium és a vidék fejlesztését célzó intézkedésekre 250,2 milliárd forintot fordítottak 2017. szeptember 30-ig (1. táblázat). Ez az összeg a tárgyévet megelőző évi kifizetés 61,6 százalékát tette ki. A vizsgált évek támogatási összegét tekintve a közvetlen termelői támogatások esetében volt a legnagyobb eltérés, 97,0 milliárd forinttal folyósítottak kisebb összeget a gazdálkodóknak, így összességében 137,3 milliárd forint közvetlen támogatásban részesültek a kedvezményezettek a harmadik negyedév végéig. A számottevő mérséklődés az előző év végén megvalósult jelentős előleg- és részkifizetésnek tulajdonítható. A vidékfejlesztési és halászati programokra 54,3 milliárd forint, a tárgyévet megelőző évinél 26,3 milliárd forinttal kisebb összeg kifizetése valósult meg (1. ábra). Mivel a Halászati Operatív Program (HOP) a 2007–2013-as tervezési ciklushoz kapcsolódott, 2017-ben érdemi folyósítás

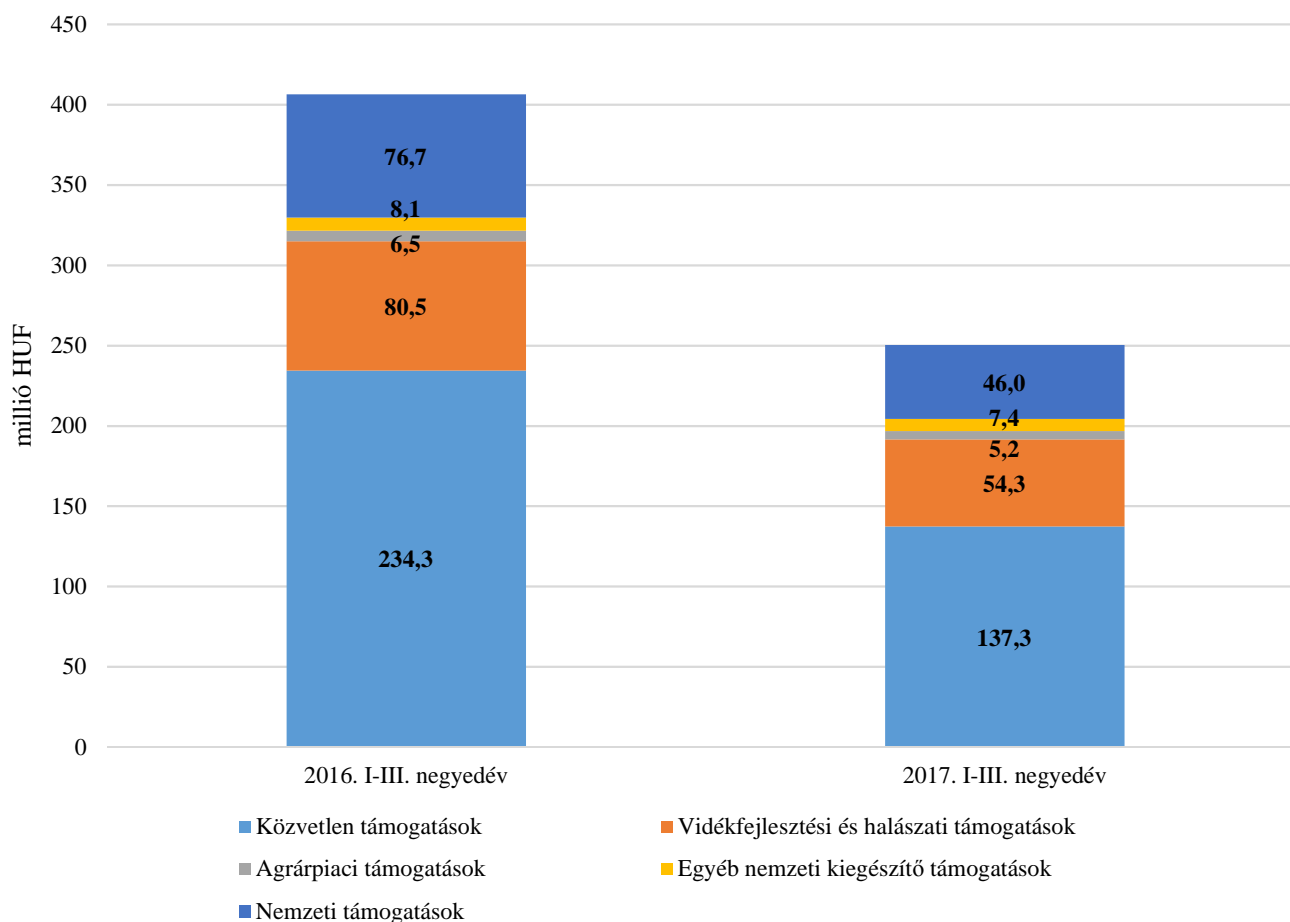
már nem történt a program keretében. A piac szabályozását célzó intézkedésekre szeptember 30-ig mindössze 2,0 milliárd forinttal kisebb összeget fizettek ki, mint a tárgyévet megelőző év azonos időszakában. A jogcímcsoporton belül a támogatási összeg csökkenése minden jogcímnél egyaránt jelentkezett, de legnagyobb mértékben a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból megvalósult kifizetés mérséklődött a 2016. évi összeg 80,1 százalékára. Nemzeti támogatások jogcímein a tárgyévet megelőző évinél 30,7 milliárd forinttal kevesebb támogatás kifizetése valósult meg összességében 76,7 milliárd forint összegben. A nemzeti támogatások jogcímei keretében folyósított összeg mérséklődése javarészt abból adódik, hogy a tejágazati válság kezelésére irányuló támogatásokra és az Átmeneti Nemzeti Támogatások (továbbiakban ÁNT) egyes jogcímeinek kifizetése előleg formájában már 2016-ban megtörtént.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

	millió HUF	
Jogcím	2016. I–III. negyedév	2017. I–III. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	234 347	137 330
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	80 518	54 256
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program	0	0
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	78 620	54 253
Halászati Operatív Program	1 898	2
III. Piaci és egyéb támogatások	14 677	12 631
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	8 136	7 404
Agrárpiaci támogatások	6 541	5 226
Belpiaci intézkedések	6 525	5 226
<i>ebből: borászati ágazat támogatása</i>	<i>1 931</i>	<i>1 405</i>
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	0	0
IV. Nemzeti támogatások	76 744	46 009
Agrártámogatások mindösszesen	406 286	250 225

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

1. ábra: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások főbb jogcímeinek kifizetései

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében folyósított 250,2 milliárd forint támogatási összeg 73,9 százaléka (185,0 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 26,1 százalékát (65,2 milliárd forint) pedig hazai költségvetésből fizették ki (2. táblázat). Az

uniós társfinanszírozással megvalósult támogatások esetében az uniós kifizetések aránya mintegy 70 százalékot tett ki, míg a támogatások további 30 százalékát nemzeti költségvetésből folyósították.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2017. I–III. negyedév

Forrás	2017. I–III. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	46 009	–	46 009
EU-társfinanszírozású támogatások	61 660	42 432	19 228
Közvetlen EU-kifizetések	142 556	142 556	–
Összesen	250 225	184 988	65 237

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

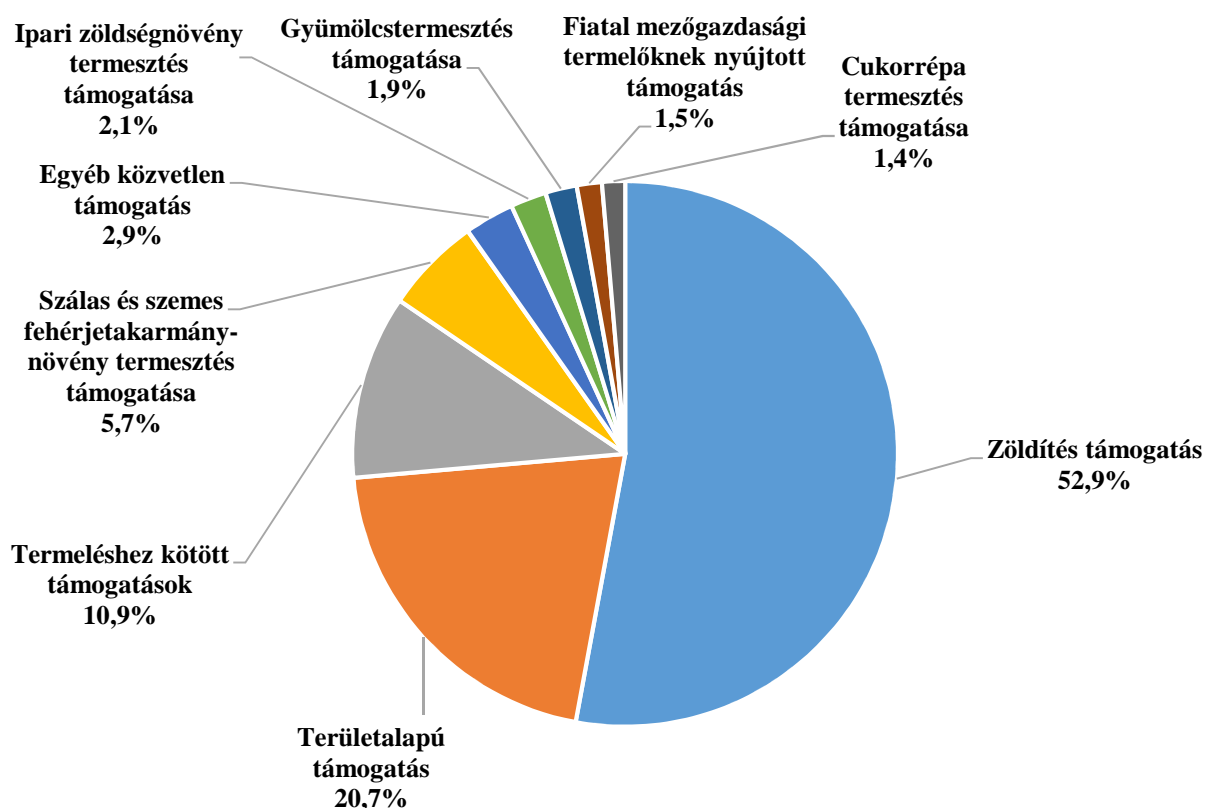
Közvetlen termelői támogatások

A termelőknek nyújtott közvetlen támogatásokra 137,3 milliárd forint kifizetése valósult meg 2017. szeptember 30-ig. Ez az összeg az előző év azonos időszakában folyósított támogatásnál 97,0 milliárd forinttal volt kevesebb. A közvetlen támogatások mérséklődésének hátterében az áll, hogy a területalapú támogatások zöme már 2016-ban előleg formájában kifizetésre került.

A közvetlen támogatások összegének több mint felét (52,9 százalék) zöldítési támogatás, 20,7 százalékát területalapú támogatás formájában folyósították (2. ábra).

A közvetlen támogatási kifizetések között 10,9 százalékos arányt képviseltek a termeléshez kötött támogatások, azon belül is az anyatehéntartás támogatása dominált: a termeléshez kötött támogatásokra kifizetett 15,0 milliárd forint összeg mintegy 60 százaléka ezen jogcímre irányult. A szálas és szemes fehérjenövények támogatására 7,8 milliárd forintot folyósítottak, amely fele-fele arányban oszlott meg a jogcímek között (6. táblázat). A közvetlen támogatások megközelítőleg 2-2 százaléka az ipari zöldség- és a gyümölcs-termesztés támogatására irányult. A fiatal mezőgazdasági termelők 2,0 milliárd forint támogatásban részesültek a harmadik negyedév végéig.

2. ábra: **Közvetlen támogatások megoszlása, 2017. I–III. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

A vidék és a halászati ágazat fejlesztését szolgáló intézkedésekre a tárgyévet megelőző évinél 26,3 milliárd forinttal kisebb összeget, 54,3 milliárd forintot folyósítottak 2017. szeptember 30-ig (3. táblázat). A számottevő támogatáscsökkenés a 2014–2020 tervezési ciklushoz kapcsolódó Vidékfejlesztési Program

intézkedéseinél jelentkezett. A programra 24,4 milliárd forinttal kevesebb támogatás került kifizetésre az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program keretében továbbra sem történt kifizetés a harmadik negyedév végéig. Míg a 2007–2013-as programozási időszak Halászati Operatív Programjának intézkedéseire az előző év azonos időszakában közel 2 milliárd forint kifizetése valósult meg, addig 2017-ben érdemi összeget már nem folyósítottak a program keretében.

3. táblázat: Vidékfejlesztési és halászati támogatások

millió HUF

Jogcím	2016. I–III. negyedév	2017. I–III. negyedév
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	1 898,0	2,3
Halászati Operatív Program	1 898,0	2,3
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	78 620,4	54 253,4
Vidékfejlesztési Program 2014–2020 (determinációval együtt)	78 620,4	54 253,4
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)	0,0	0,0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	80 518,4	54 255,6

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piac szabályozását célzó intézkedésekre 12,6 milliárd forintot fordítottak a harmadik negyedévig (4. táblázat). Ez az összeg 2,0 milliárd forinttal tér el az előző év azonos időszakában folyósított támogatási összegtől. A kifizetéseszkökenés a belpiaci intézkedéseknél és a kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti részénél egyaránt jelentkezett. Előbbi esetben 1,3 milliárd forinttal, utóbbinál 731 millió forinttal kevesebb támogatás került kifizetésre.

A belpiaci intézkedések kiegészítő nemzeti támogatással működő programjai közül az Iskolagyümölcs-programra folyósították a legnagyobb összeget, 1,4 milliárd forintot. Ezt követte az egyes speciális szövetkezesek támogatása, amelyre 1,2 milliárd forint támogatás kifizetése valósult meg. A programokra hazai költségvetésből további 1,6 és 2,5 milliárd forintot fordítottak szeptember 30-ig. Az Iskolatejprogram részesült a legnagyobb nemzeti támogatásban 2,8 milliárd forint összeggel. A Magyar Méhészeti Nemzeti Programra uniós és hazai forrásból összeségében 937,0 millió forintot, az egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 325,6 millió forintot folyósítottak.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások**

	millió HUF	
Jogcím	2016. I–III. negyedév	2017. I–III. negyedév
Agrárpiaci támogatások	6 541,0	5 226,1
Belpiaci intézkedések	6 524,9	5 226,1
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	4 594,1	3 821,2
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	475,7	468,5
<i>Iskolatejprogram</i>	585,0	538,6
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	1 412,5	1 383,0
<i>Egyes speciális szövetkezesek támogatása</i>	1 809,5	1 193,9
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	311,3	237,2
Borászati ágazat támogatása	1 930,8	1 404,9
<i>Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>	1450,4	986,0
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő leparlásának támogatása</i>	381,3	330,5
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>	99,1	88,4
Külpiaci intézkedések	0,0	0,0
Intervenciók költségei	16,1	0,0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	8 135,6	7 404,4
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	475,7	468,4
Iskolatejprogram	3 024,6	2 782,1
Iskolagyümölcs-program	1 483,2	1 591,9
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	3 021,7	2 473,6
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	130,5	88,4
Összesen	14 676,6	12 630,6

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Nemzeti támogatások

A Nemzeti támogatások jogcímein 46,0 milliárd forint kifizetése valósult meg 2017. szeptember 30-ig (5. táblázat). Az előző év azonos időszakához képest ez az összeg 30,7 milliárd forinttal volt kisebb. A nemzeti támogatások közül az Átmeneti nemzeti támogatások (továbbiakban ÁNT) jogcímeire érkezett kifizetés csökkent a legnagyobb mértékben, 20,0 milliárd forinttal. A támogatáscsökkenés háttérében az áll, hogy a tejágazat számára biztosított támogatás (Nemzeti tejtámogatás) teljes egészében eljutott a termelőkhez 2016-ban, emellett a Húsmarhatarítás támogatása és a Szarvasmarhatarítás extenzifikációs támogatása jogcímeiken további je-

lentős előlegfizetés valósult meg. Ezáltal az ÁNT jogcímeire összességében 6,0 milliárd forint támogatást folyósítottak, azon belül is a Virginia dohány támogatása képezte a kifizetések zömét, az átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása annak további 20,1 százalékát, illetve a Burley dohány 16,7 százalékát.

Az állatjóléti támogatásokra együttesen mintegy 18 milliárd forint támogatást fizettek ki, amely legnagyobb részben a sertés állatjóléti intézkedések támogatására irányult.

A baromfi-termékpálya egyes területeit érintő madárinfluenza miatti veszteségek részleges ellentételezéséhez nyújtott jövedelempótló csekély összegű támogatás 1,3 milliárd forint összegben már 2017 első fél évében kifizetésre került.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások**

	millió HUF	
Jogcím	2016. I–III. negyedév	2017. I–III. negyedév
Nemzeti agrártámogatások	67 891,4	39 336,5
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	26 041,5	6 011,7
Baromfi állatjóléti támogatás	8 588,6	5 304,6
Sertés állatjóléti támogatás	6 858,3	6 665,5
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	5 885,5	5 744,3
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	7 394,2	8 028,3
Állatihulla-ártalmatlanítási támogatása	2 334,3	2 452,9
Madárinfluenza miatti jövedelempótló csekély összegű támogatás	–	1 324,3
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	293,9	332,0
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	2 972,3	4,8
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	3 338,7	–0,4
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	1 695,5	0,4
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	753,7	1 486,4
<i>ebből: ASZK-hoz kapcsolódó támogatások</i>	145,1	386,7
Dohány általános és csekély összegű támogatás	–	586,8
Mezei őrszolgálat	635,7	572,5
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	539,9	24,5
Nemzeti agrárkarenyhítés	6 135,4	4 950,6
Állattenyésztési feladatok	932,2	1 123,3
Tanyafejlesztés	1 095,4	493,2
Egyéb nemzeti támogatások	149,9	81,4
Nemzeti támogatások	76 744,2	46 009,4

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése jogcímnél a megemelkedett keretösszegnek köszönhetően a kifizetett összeg a korábbi év azonos időszakában folyósított 7,4 milliárd forintról 8,0 milliárd forintra növekedett, emellett a támogatható intézkedések köre is bővült a vemhes üsző állategészségügyi szolgáltatások támogatásával. Ezen jogcímre 420,5 millió forint kifizetése valósult meg a harmadik negyedév végéig.

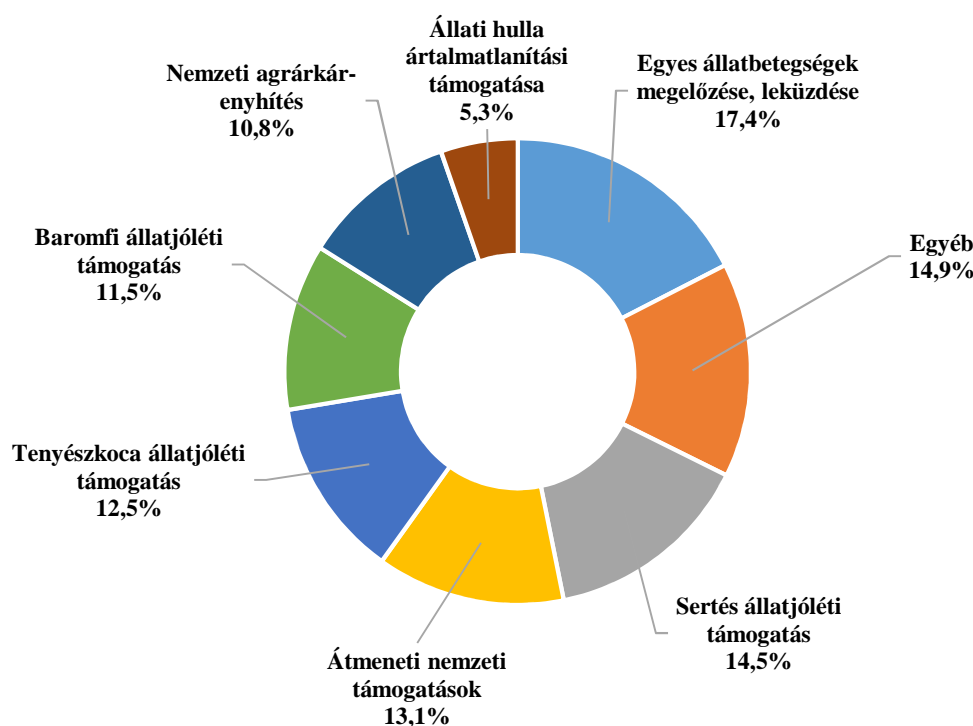
Új jogcímként jelent meg a Tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása, amelynek első része kifizetésre került 235,0 millió forint összegben.

A sertéságazat helyzetét javító intézkedésekre összességében 24,5 millió forintot folyósítottak, az agrárkárnyhítás keretében nyújtott támogatás (5,0 milliárd forint) pedig teljes egészében kifizetésre került már

2017 első fél évében.

A hazai költségvetésből finanszírozott támogatások között továbbra is a nemzeti agrártámogatások jogcímeire érkezett a legtöbb kifizetés 39,3 milliárd forint összegben. A nemzeti forrásból származó 46,0 milliárd forint támogatási összeg 85,5 százaléka a nemzeti agrártámogatások jogcímein jutott el a kedvezményezettekhez, azon belül is az állatjóléti támogatások voltak meghatározók, a teljes összeg 38,5 százalékát a sertés (14,5 százalék), a tenyészkoca (12,5 százalék) és a baromfi (11,5 százalék) állatjóléti támogatás jogcímeiken fizették ki (3. ábra). Az agrárkárók kompenzálására folyósított összeg a támogatások 10,8 százalékát tette ki, emellett az állatihulla-ártalmatlanítási támogatás annak további 5,3 százalékát képezte.

3. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2017. I–III. negyedév

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2017. I–III. negyedév**

millió HUF

Jogcím	2017. I–III. negyedév
Közvetlen támogatások	137 329,8
Területalapú támogatás	28 422,3
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 864,8
Fiatál mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	2 040,0
Gyümölcstermesztés támogatásának igénylése	2 566,2
Ipari zöldségnövény-támogatás igénylése	2 931,8
Kisgazdaságok támogatása	601,7
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,5
Rizstermesztés-támogatás igénylése	337,9
Szálas fehérjenövény-támogatás igénylése	3 904,0
Szemes fehérjenövény-támogatás igénylése	3 942,2
Tejbeszállítás-csökkentés támogatása	365,4
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	2 657,7
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	8 905,8
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	935,9
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	2 468,0
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	70,8
Zöldítéstámogatás igénylése	72 657,4
Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás	2,1
Átmeneti nemzeti támogatások	6 011,7
Nemzeti tejtámogatás	49,22
Húsmarhatartás támogatás – 2007-től elválasztott	515,41
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	442,20
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	2 375,85
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	1 255,39
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 004,90
Anyajuhtartás de minimis támogatása	0,06
Anyajuh-támogatás	7,70
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	360,89
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	0,07
Összesen	143 341,4

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztása. A jogcímek besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül –, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás). Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamat-, kezességi díj- és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazatonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztési ágazatba 53,5 milliárd forint támogatási összeg érkezett szeptember 30-ig (7. táblázat). Az összeg több mint egyharmada a szarvasmarhatartók és -tenyésztők támogatására irányult, 23,3 százaléka a sertéságazat szereplői számára került kifizetésre. Az állattenyésztési támogatásokból a baromfiágazat a sertéságazatnál kisebb arányban (15,6 százalék) részesedett, a juh- és kecskeágazat támogatását szolgálta a folyósított összeg 6,6 százaléka. Az állattenyésztés támogatásából a méhészet 1,9 százalékkal részesedett, míg az összeg 19,1 százalékát a fent említett okok miatt nem állt módunkban felosztani az alágazatok között.

Az állattartó és -tenyésztő gazdaságok támogatását nagyobb részben hazai költségvetésből (69,0 százalék), kisebb arányban (31,0 százalék) uniós forrásból folyósították.

A szarvasmarhaágazat szereplői számára kifizetett 18,3 milliárd forint támogatásból 12,1 milliárd forint a húsmarhatartás támogatására irányult, míg a tejágazat 6,2 milliárd forinttal részesedett a támogatási összegből. Mindkét alágazatban a termeléshez kötött támogatási forma dominált, előbbi esetében a támogatási összeg

közel háromnegyede került kifizetésre az anyatehéntartás támogatása jogcím keretében. A tejágazatban a Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatásra 2,5 milliárd forint kifizetése valósult meg. Ezen alágazatban továbbra is az Iskolatejprogram kifizetése volt meghatározó 3,3 milliárd forint összegben.

A sertéságazat 12,4 milliárd forint támogatásban részesült a harmadik negyedév végéig. A támogatási összeg szinte teljes egészében az állatjóléti támogatási jogcímekre (sertés és tenyészkoca állatjóléti támogatás) érkezett. A sertéságazat helyzetét javító intézkedésekre mindössze 24,5 millió forintot folyósítottak.

A baromfitartók és -tenyésztők 8,4 milliárd forint támogatásban részesültek, amely esetében szintén az állatjóléti támogatás képezte a kifizetett összeg zömét, 63,5 százalékát. További 1,7 milliárd forintot az egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére, 1,3 milliárd forintot pedig a madárinfluenza miatti veszteségek részleges ellentételezésére fordítottak.

A juh- és kecskeágazatba 3,4 milliárd forint támogatás érkezett szeptember 30-ig. Az ágazat termeléshez kötött támogatás formájában részesült a legnagyobb támogatásban 2,7 milliárd forinttal. Az új jogcímként megjelent Tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatására 235,0 millió forintot fizettek ki a vizsgált időszakban. A csekély összegű támogatások közül az anyakecske de minimis támogatás keretében további 172,3 millió forintot vettek igénybe a juh- és kecskeágazat szereplői.

A méhészettel foglalkozó termelők 1,0 milliárd forint támogatásban részesültek, amelyet szinte teljes egészében a Magyar Méhészeti Nemzeti Program keretében folyósítottak.

Azon jogcímekre, amelyet nem állt módunkban felosztani az ágazatok, illetve alágazatok között, 10,0 milliárd forint kifizetése valósult meg a harmadik negyedév végéig. A támogatási összeg döntően az egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére irányult, míg a támogatások egynegyede az állatihulla-elszállítás és ártalmatlanítás támogatását szolgálta.

7. táblázat: **Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017. I–III. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2017. I–III. negyedév
Szarvasmarha	18 262,4
Tejágazat	6 207,7
Nemzeti tejtámogatás	49,2
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	2 468,0
Iskolatejprogram	3 320,7
Tejbeszállítás-csökkentés támogatása	365,4
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	4,8
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	-0,4
Húsmarhatartás	12 054,7
Húsmarhatartás támogatása – termeléstől elválasztott	515,4
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	442,2
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	935,9
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	1 255,4
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	8 905,8
Sertés	12 434,4
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	5 744,3
Sertés állatjóléti támogatás	6 665,5
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	24,5
Baromfi	8 350,6
Baromfi állatjóléti támogatás	5 304,6
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	1 721,6
Madárinfluenza miatti jövedelempótló csekély összegű támogatás	1 324,3
Juhok, kecskék	3 433,7
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	2 657,7
Tenyézkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása	235,0
Anyakecske de minimis támogatás	172,3
Anyajuhtartás de minimis támogatása	7,7
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	360,9
Méhészet	995,5
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	936,9
Méhészeti járművekre igénybe vehető de minimis támogatás	58,6
Egyéb jogcímek	9 982,1
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	5 886,2
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	2 452,9
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	325,6
Állattenyésztési feladatok	1 123,3
Minőségi pontytenyésztés támogatása	84,2
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	76,9
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	33,0
Összesen	53 458,6

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő gazdálkodók a harmadik negyedév végéig 115,2 milliárd forint támogatásban részesültek (8. táblázat). A támogatási összeg 63,1 százaléka a zöldítési intézkedés keretében, további mintegy egynegyede területalapú támogatás formájában jutott el a kedvezményezettekhez. A szálas és szemes fehérjenövények támogatására az ágazat támogatásának 6,8 százaléka irányult, amely fele-fele arányban oszlott

meg a növénykultúrák között. A Virginia dohány termesztésének támogatására 2,4 milliárd forintot, míg a Burley dohány termesztésére 1,0 milliárd forintot fordítottak, emellett a cukorrépa termesztés támogatása volt még számottevő, amelyre a támogatási összeg 1,6 százaléka irányult.

A támogatások források közti megoszlása a korábbi gyakorlatnak megfelelően alakult, az összeg 96,5 százaléka uniós forrásból, 3,5 százaléka hazai költségvetésből került kifizetésre.

8. táblázat: **A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017. I–III. negyedév**

millió HUF

Jogcím	2017. I–III. negyedév
Zöldítéstámogatás igénylése	72 657,4
Területalapú támogatás	28 422,3
Szemes fehérjenövény-támogatás igénylése	3 942,2
Szálas fehérjenövény-támogatás igénylése	3 904,0
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	2 375,8
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 864,8
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 004,9
Dohány mezőgazdasági csekély összegű támogatás	586,8
Rizstermesztés támogatásának igénylése	337,9
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	66,1
Összesen	115 162,1

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazatba 16,5 milliárd forint támogatás érkezett a vizsgált időszakban (9. táblázat). A támogatási összeg javarészt (73,1 százalék) uniós forrásból, kisebb részben (26,9 százalék) hazai költségvetésből származott.

A támogatási jogcímek között az egyes speciális szö-

vetkezők támogatása (3,7 milliárd forint) volt kiemelkedő. Az Iskolagyümölcs-programra szintén jelentős összeget, 3,0 milliárd forintot fordítottak. A gyümölcs-termesztők emellett további 2,6 milliárd forint támogatást vettek igénybe. A kertészeti kultúrák között továbbá a zöldségnövények részesültek jelentős támogatásban. A borászati ágazat szereplői számára 1,4 milliárd forintot folyósítottak 2017. szeptember 30-ig.

9. táblázat: **A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2017. I–III. negyedév**

Jogcím	2017. I–III. negyedév
	millió HUF
Egyes speciális szövetkezők támogatása	3 667,5
Iskolagyümölcs-program	2 974,9
Ipari zöldségnövény-támogatás igénylése	2 931,8
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	2 566,2
Zöldségnövény-termesztés támogatásának igénylése	2 411,1
Borászati ágazat támogatása	1 404,9
<i>ebből: Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>	<i>986,0</i>
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lejárásának támogatása</i>	<i>330,5</i>
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>	<i>88,4</i>
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	332,0
Feldolgozóipari zöldségnövény-támogatás igénylése	185,9
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	50,3
A szőlőültetvényeken megvalósuló növényegészségügyi védekezés támogatása	2,4
Összesen	16 527,1

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillére – az agrárkárenyhítés – keretében a 2016. évi időjárás okozta károk kompenzálására jóváhagyott összeg már az első negyedévben kifizetésre került 4,9 milliárd forint összegben¹ (10. táblázat). A tavalyi évben a legnagyobb mértékű veszteségeket a tavaszi fagykár és a

jégeső okozta.

A II. pillér, azaz a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás finanszírozása a Vidékfejlesztési Program 2014–2020 keretében valósult meg 3,8 milliárd forint összegben a vizsgált időszakban.

A harmadik negyedévben már nem nőtt érdemben a termelők részére folyósított kárenyhítés, illetve biztosítási díjtámogatás. Összességében a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer keretében 8,8 milliárd forintot fizettek ki a termelők számára 2017 szeptember 30-ig.

10. táblázat: **A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2017. I–III. negyedév**

Jogcím	2017. I–III. negyedév
	millió HUF
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 950,6
Mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás	3 827,2
Összesen	8 777,8

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

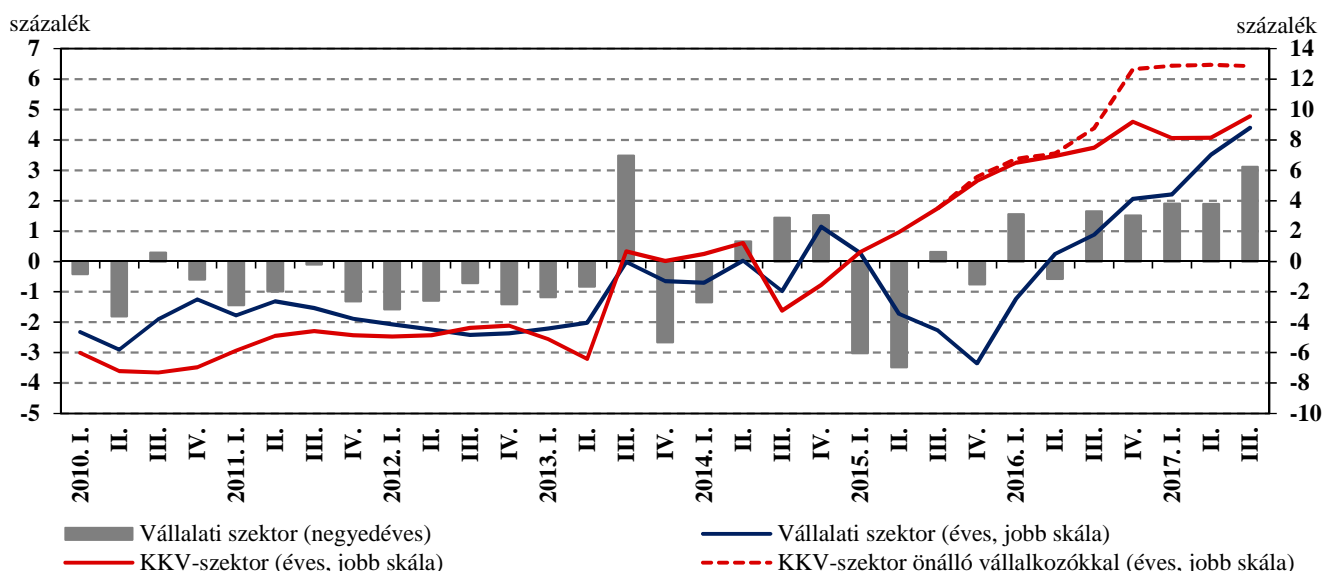
¹ Forrás: Pénzügyi Hírlevél, X. évfolyam 2. szám 2017.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

Az eurózónában és a régióban is a vállalati hitelezés bővülése tapasztalható. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) elemzése szerint a vállalati hitelkereslet a piaci várakozásokat meghaladó mértékben nőtt 2017 harmadik negyedévében. Éves összevetésben átlagosan 8,8 százalékkal gyarapodott tranzakciós alapon.² A szűken értelmezett kkv-szektor hitelezése 9,5 százalékkal, az önálló vállalkozókkal bővített kkv-szektoré

12,8 százalékkal nőtt (4. ábra). A jegybank Piaci Hitelprogramja (PHP) keretében a hitelintézetek által vállalt 230 milliárd forintnyi hitelnövekmény a kkv-hitelezés ütemének fennmaradását, illetve további fokozódását jelentheti. Az MNB elemzése szerint az önálló vállalkozók esetében az állami földeladásokhoz köthető átmeneti emelkedést követően a dinamika az alapfolyamat közelében térhet vissza az elkövetkező negyedévekben.

4. ábra: A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának éves változása

Forrás: MNB, Hitelezési folyamatok, 2017. november

Megjegyzés: Tranzakcióalapú, a kkv-szektor 2015. negyedik negyedév előtt bankrendszeri adatok alapján becslve.

Az eurózónában a vállalati hitelállomány átlagosan 1,7 százalékkal emelkedett az elmúlt egy évet tekintve. A növekedés elsősorban Franciaországnak és Németországnak köszönhető, miközben a mediterrán országokban folytatódott a leépülés. A visegrádi országokban továbbra is dinamikus emelkedés figyelhető meg: Szlovákiában 10, Lengyelországban 7, Magyarországon 9, és Csehországban 5 százalékkal bővült a vállalati hitelezés.

A Monetáris Tanács megítélése szerint a magyar gazdaságban vannak még kihasználatlan kapacitások,

de ezek a kibocsátás dinamikus növekedésével fokozatosan megszűnnek. A Monetáris Tanács novemberi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált az aktuális negyedévre.

A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2016 szeptemberétől fokozatosan emelkedve 5884,8 milliárd forintról 6336,7 milliárd forintra változott 2017 harmadik negyedévére. Éves összehasonlításban az említett hitelállomány több mint felét (56,4 százalék) kitevő forinthitelek 3,9 százalékkal 3574,9 milliárd

² Tranzakció alatt a devizaárfolyam változásából eredő átértékelődéstől, átváltástól, átsorolásoktól és egyéb változásoktól megtisztított, a tárgyidőszakot érintő állománynövekedések és -csökkenések könyvekben nyilvántartott árfolyamon számított értékét értjük.

forintra emelkedtek, a devizahitelek pedig jelentősen 13,0 százalékkal 2761,8 milliárd forintra nőttek 2016 harmadik negyedévéhez képest. Makroszinten a hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 1,7 százalékkal, 1733,5 milliárd forintról 1703,4 milliárd forintra csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 11,6 százalékkal lett nagyobb, értéke 4633,3 milliárd forintot tett ki.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2017. szeptember 30-án 127,3 milliárd forintot tett ki, ebből a mezőgazdaság 93,8 az élelmiszeripar 6,2 százalékos részesedéssel bírt. A társas vállalkozások a fenn-

álló kedvezményes hitelek teljes összegéből 99,8 százalékkal, az egyéni gazdaságok 0,2 százalékkal részesedtek 2017. harmadik negyedév végén.

Összehasonlítva a társas vállalkozások és a nemzetgazdaság teljes hitelállományának változását megállapítható, hogy míg a nemzetgazdaság hitelállománya fokozatosan nőtt az előző év harmadik negyedévéhez képest, addig a társas vállalkozásoknál a mezőgazdasági hitelállomány csökkent, az élelmiszeriparban pedig növekedés következett be.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya követte a nemzetgazdaság hitelállományának tendenciáját, így az a mezőgazdaságban 76,5 milliárd, az élelmiszeriparban 2,9 milliárd forinttal emelkedett az előző év harmadik negyedévéhez képest.

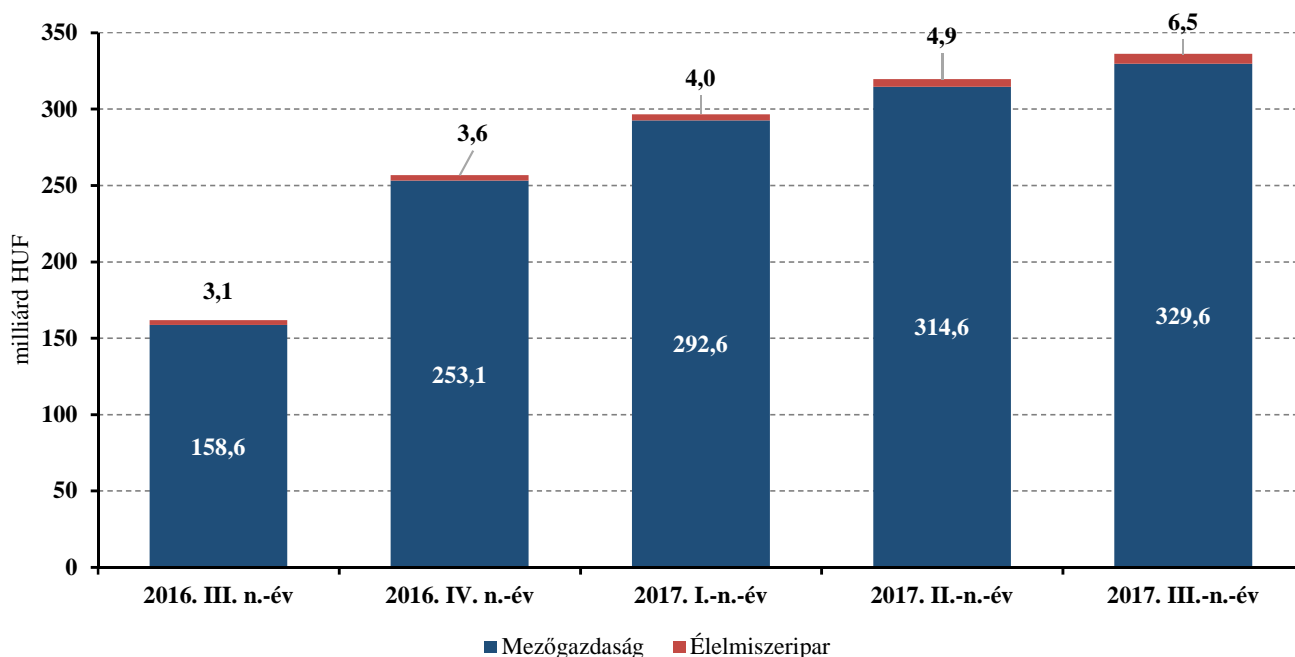
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelei az előző negyedévhez képest 5,2 százalékkal 336,1 milliárd forintra emelkedtek 2017 harmadik negyedévében. Figyelemreméltó, hogy az egyéni gazdaságok részaránya is fokozatosan emelkedett a teljes hitelállományból. Míg az egyéni gazdaságok 161,9 milliárd forint értékű hitelei 18,1 százalékos részesedéssel bírtak 2016 harmadik negyedévében az agrárgazdaság teljes (társas+egyéni hitelállomány) 895,8 milliárd forintos hitelállományból, addig 2017 harmadik negyedévében az arány 32,8 százalékra javult, azaz a teljes 1025,3 milliárd forintból 336,1 milliárd forintot az egyéni, 689,2 milliárd forintot a társas vállalkozások képviseltek.

A fennálló állomány mintegy 8,5 százalékát (28,4 milliárd forintot) az egyéb, be nem sorolt hitelek (lombardhitelek, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitelek stb.) adták. Az egyéni gazdaságok hitelállományából 98,1 százalékot a mezőgazdasági, 1,9 százalékot az élelmiszeripari szakágazatok képviseltek az aktuális negyedévre. Figyelemreméltó, hogy a mezőgazdaság egyéni gazdaságainak hitelállománya 15,0 milliárd forinttal nőtt az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeripari egyéni gazdaságainak hitelei 33,3 százalékkal, 4,9 milliárd forintról 6,5 milliárd forintra bővültek (5. ábra).

A mezőgazdaság egyéni gazdaságainál a bővülés elsősorban az MFB-NHP Földhitei Hitelprogram mozgatta, valamint az alacsony vállalati kamatláb is ösztönzőleg hatott.

5. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya 2016–2017 harmadik negyedéve között

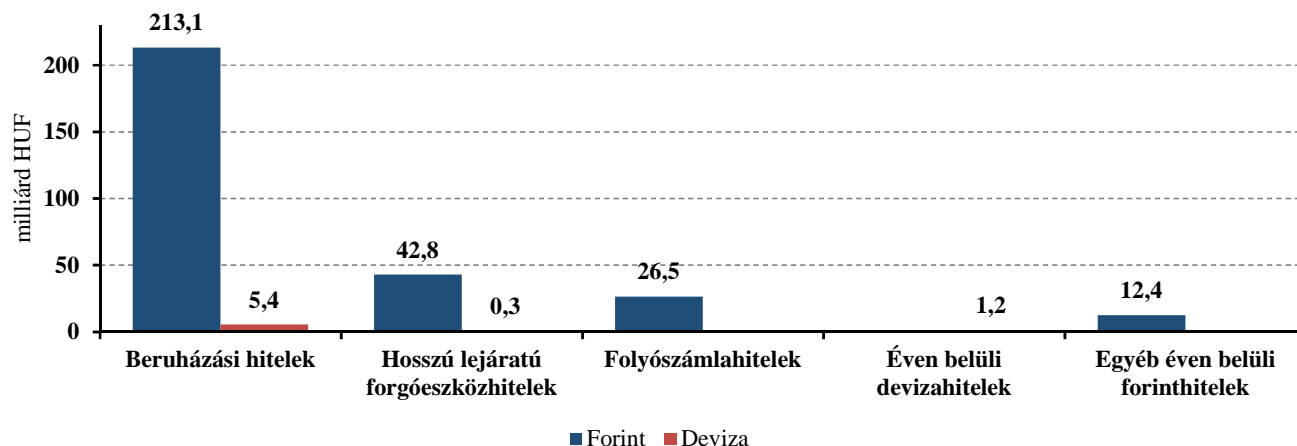
Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok hiteleinek értéke 314,6 milliárd forintról 329,6 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévre, azaz 4,8 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értékét. A beruházási hitelek értéke 1,6 százalékkal (3,4 milliárd forinttal) tovább emelkedett. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya 5,6 milliárd forinttal, a forint folyószámlahiteleké pedig 0,3 milliárd fo-

rinttal, az éven belüli hiteleké pedig 9,7 milliárd forinttal nőtt.

Az egyéni gazdaságok mezőgazdasági hitelállományából a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke összesen 79,4 százalékot (261,7 milliárd forint) jelentett (6. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállomány a teljes hitelösszeg 27,4 százalékát (90,2 milliárd forint) tette ki az aktuális negyedévre.

6. ábra: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint 2017. III. negyedév végén

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hiteleinek értéke 219,1 milliárd forintról 7,7 milliárd forintra nőtt az előző negyedévhez viszonyítva, így 226,8 milliárd forint volt az aktuális negyedévre. Ez az érték a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hiteleinek 68,8 százalékát jelentette 2017 harmadik negyedévében. Megjegyzendő, hogy a szántóföldi növénytermesztők által felvett beruházási hitelállomány 1,7 százalékkal emelkedett a 2017.

második negyedévi állományhoz képest (11. táblázat). Érdemben nőttek a hitelek az állattenyésztésben (+4,4 milliárd forint) ezen időszak alatt, az állattenyésztés részesedése így 14,6 százalékot jelentett. A kertészeté 7,2 százalékot tett ki. Az egyéb szakágazatok által felvett hitelállomány is bővült 3,0 milliárd forintra 30,7 milliárd forintra.

11. táblázat: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017. III. negyedév végén

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyósámlahitelek	Éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	226,8	159,7	27,1	16,0	7,8
Állattenyésztés	48,2	27,9	9,7	4,8	1,3
ebből					
<i>baromfi</i>	8,2	4,1	1,7	1,3	0,3
<i>sertés</i>	9,1	6,0	1,4	0,9	0,2
<i>szarvasmarha</i>	19,3	10,4	5,1	1,7	0,6
Kertészet	23,9	15,2	2,6	2,3	0,5
Egyéb	30,7	15,8	3,8	3,3	4,0
Összesen	329,6	218,5	43,2	26,5	13,7

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelek ér-

téke 7,6 milliárd forintra elmaradt az előző negyedévi-

től, értéke 48,6 milliárd forint volt, amelyből a piaci hitelek állománya 12,1 milliárd forintot tett ki. A legtöbb új hitelt a szántóföldi növénytermesztők vették fel 32,3 milliárd forint értékben, ezt követték az állattenyésztéssel foglalkozók 6,5 milliárd forinttal. Az állattenyésztőknél a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 1,0 milliárd forintot, a beruházási hitelek 3,9 milliárd

forintot, azaz együttesen 9,9 százalékot képviseltek a teljes mezőgazdasági újonnan folyósított hitelállományon belül. A szántóföldi növénytermesztők egyéni gazdaságainál a beruházási hitelek értéke 25,7 milliárd forintról 0,5 milliárd forinttal 25,3 milliárd forintra esett az előző negyedévi értékhez képest (12. táblázat).

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2017 III. negyedévében, kiemelt hitelcélok szerint**

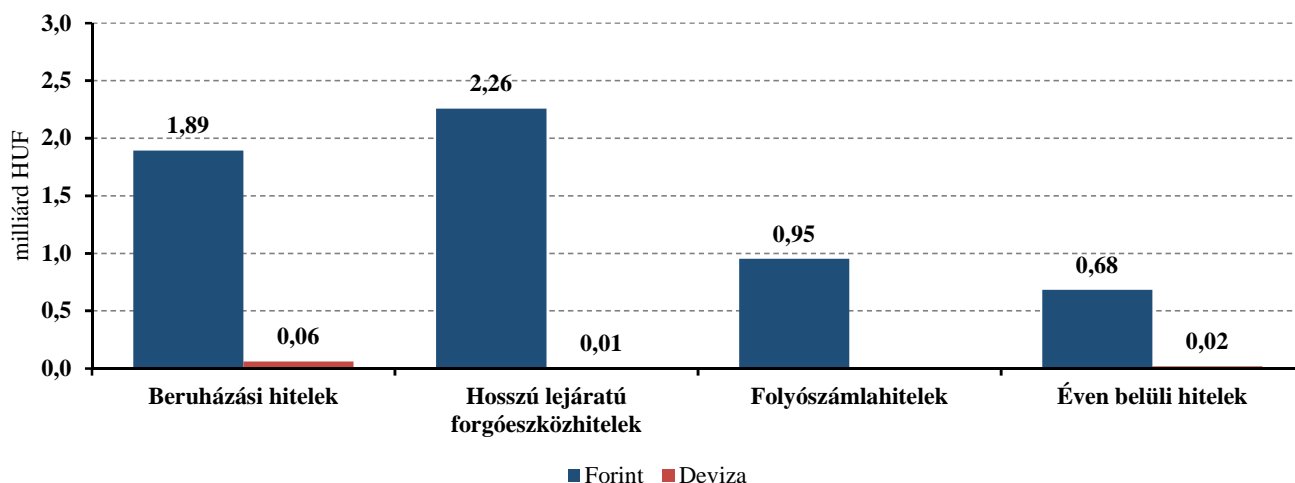
Szakágazat	Forinthitelek				Deviza-hitelek összesen	Egyéb forinthitelek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámla-hitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	25,3	2,6	1,4	1,5	0,0	1,5	32,3
Állattenyésztés	3,9	1,0	0,6	0,6	0,2	0,4	6,5
ebből							
<i>baromfi</i>	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,6
<i>sertés</i>	1,1	0,5	0,2	0,1	0,0	0,1	1,9
<i>szarvasmarha</i>	1,5	0,3	0,2	0,3	0,2	0,1	2,4
Kertészet	4,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,3	5,1
Egyéb	2,5	0,4	0,4	1,1	1,0	0,4	4,7
Összesen	36,0	4,1	2,5	3,3	1,1	2,6	48,6

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak hitelállománya az előző negyedévhez képest 1,6 milliárd forinttal növekedett, azaz 6,5 milliárd forint volt 2017 harmadik negyedévében, melyből a piaci hitelállomány 2,1 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban az összes hitel mintegy harmadát (29,9 százalékát) a beruházási hitelek, míg 34,7 százalékát a hosszú lejáratú

forgóeszközhitel jelentették (7. ábra). Az élelmiszeripari ágazat egyéni gazdaságainál a devizaalapú hitelek (beruházási és egyéb hitelek) állománya változatlanul 0,1 milliárd forint volt az aktuális negyedév végén.

7. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2017. III. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

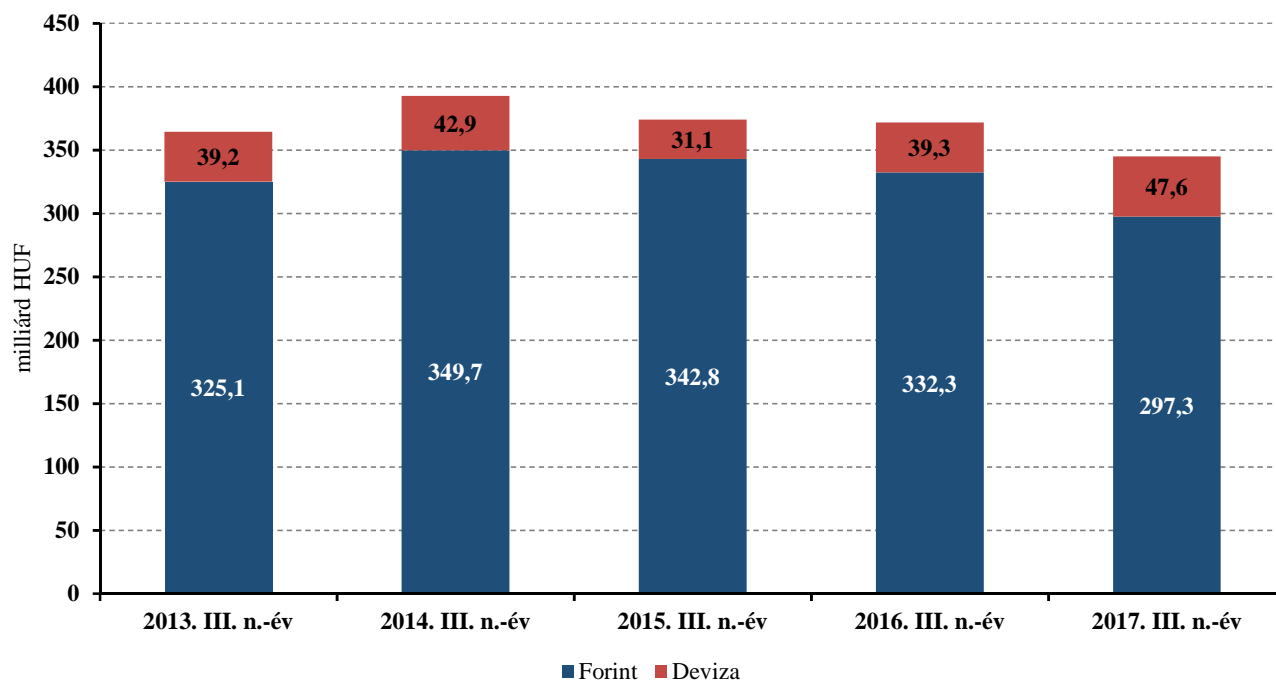
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 7,2 százalékkal csökkent, az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 9,0 százalékkal nőtt 2016 harmadik negyedévéhez képest.

A nemzetgazdasági hitelállományból (6336,7 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások 344,9 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozások 421,3 milliárd forintot tudhattak magukénak, ami a 2007. év második felét jellemző többi évekhez képesti, magas hitelállomány nagyságához hasonló. A mezőgazdasági vállalkozások részesedése 5,4 százalék volt, az élelmiszeripar aránya a teljes nemzetgazdasági hitelállományból 6,6 százalékot tett ki. Ez azt jelenti,

hogy a mezőgazdasági ágazat részaránya kissé esett, utóbbi 1,0 százalékpontot nőtt, így együttesen a teljes hitelállomány 12,0 százalékát (766,2 milliárd forint) tették ki.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a forinthitelek részaránya – annak ellenére, hogy az állomány értéke csökkent – továbbra is 90 százalék körüli (86,2 százalék) részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2017. harmadik negyedév végén (8. ábra). A forinthitelek értéke jelentősen, 10,5 százalékkal 297,3 milliárd forintra csökkent, amelyet a devizahitelek növekedése csak részben tudott ellensúlyozni. A devizahitelek összege 21,0 százalékkal 47,6 milliárd forintra nőtt, amely továbbra is nagyobb kockázatot jelent.

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

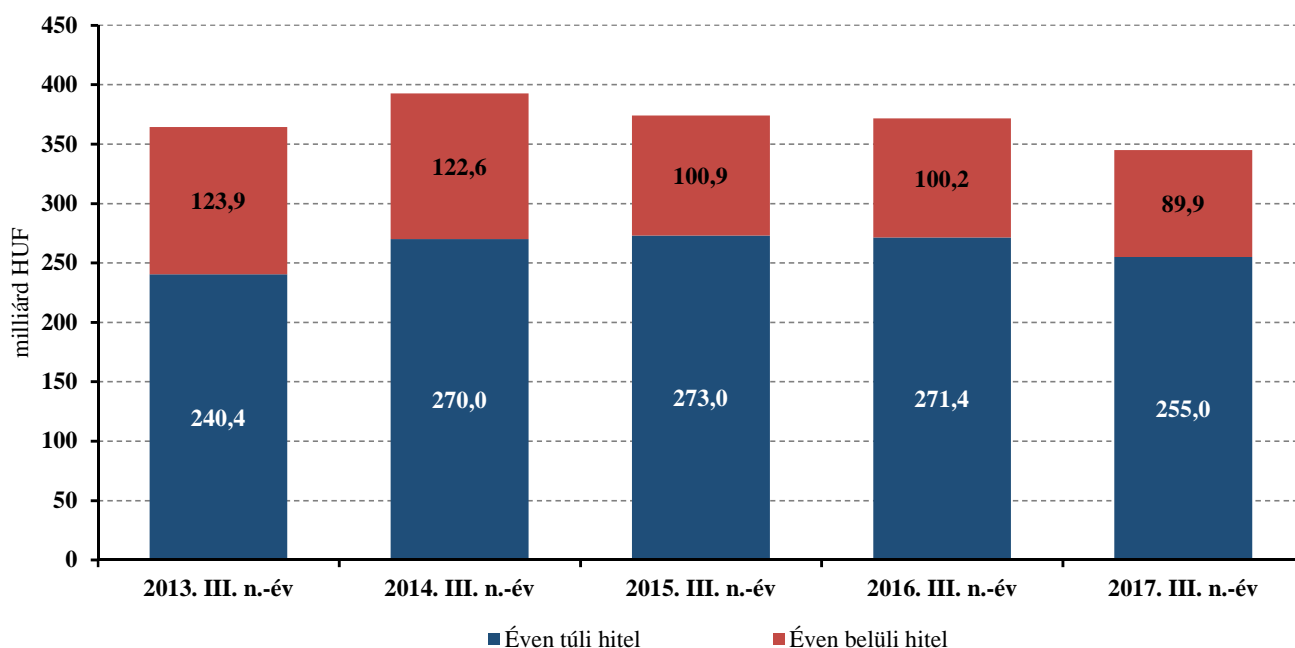

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál a teljes hitelállomány 73,9 százalékát kitevő éven túli hitelek 6,0 százalékkal csökkentek az előző év azonos időszakához képest, tendenciáját nézve pedig megállapítható, hogy részarányuk növekedése az összes hitelen belül kissé megtorpant. Az éven túli hitelállomány értéke a kedvezményes hitelkonstrukcióknak köszönhetően 6,1 százalékkal haladta meg az öt évvel

előtti (240,4 milliárd forint) értéket. Az éven belüli hitelek állományának 89,9 milliárd forintos értéke viszont 2017. harmadik negyedév végén továbbra is az elmúlt öt év legalacsonyabb hitelösszegének felelt meg. Mindez vélhetően annak köszönhető, hogy a forgóeszközhiteltek egyre inkább éven túli (1–3 éves) futamidejűek (9. ábra).

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratí idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról a Földművelésügyi Minisztérium is végez adatgyűjtést 2016 I. negyedéve óta, amelynek keretében az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyintézetek hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a szántóföldi növénytermesztéssel és az állattenyésztéssel foglalkozók a mezőgazdasági hitelállomány 80,0 százalékát tették ki. A lejárat tekintetében a mezőgazdaságban elsősorban a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel domináltak, ezek a 313,0 milliárd forintnyi hitelösszegekből 65,3 százalékot (204,4 milliárd forint) jelentettek.

Forrásalapon a forintalapú hitelek részesedése 88,1 százalék, a devizaalapúaké 11,9 százalék volt. A piaci hitelek értéke meghaladta a 160 milliárd forintot, ami a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának 52,0 százalékát tette ki (13. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelek összege a mezőgazdasági társas vállalkozásoknál 9,3 százalékkal 37,7 milliárd forintra csökkent az előző negyedévre folyósított 41,5 milliárd forinthez képest. A hitelek legnagyobb része az állattenyésztőkhöz (42,7 százalék) és a szántóföldi növénytermesztőkhöz (36,5 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszegekből a piaci hitelek értéke 71,6 százalékot, azaz 27,0 milliárd forintot tett ki.

13. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017. III. negyedév végén**

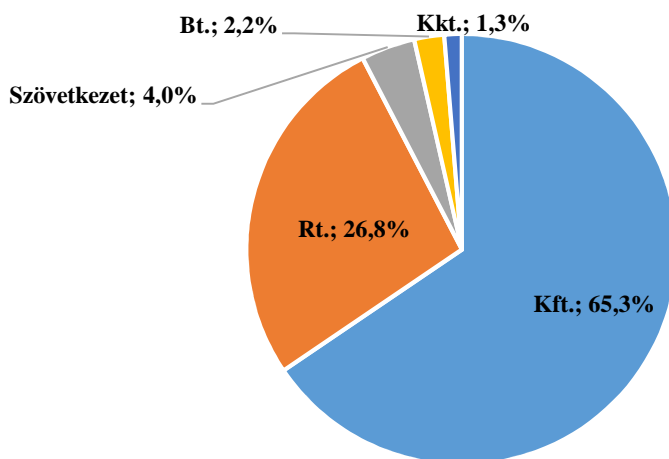
milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitelek	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	133,7	52,4	35,4	14,9	18,3
Állattenyésztés	116,8	43,9	36,3	10,3	18,4
ebből					
<i>baromfi</i>	36,2	16,8	10,2	2,4	3,7
<i>sertés</i>	33,0	12,1	11,9	3,5	3,5
<i>szarvasmarha</i>	42,5	12,8	12,7	3,9	10,6
Kertészet	13,9	2,8	1,7	5,1	1,1
Egyéb	48,6	19,1	12,8	5,7	8,8
Összesen	313,0	118,2	86,2	36,0	46,6

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (92,1 százalék) kft.-khez és rt.-khez került 2017 harmadik negyedévében. A szövetkezetek részesedése

12,6 milliárd forint volt, a bt.-k és kkt.-k által felvett hitelek összességében 3,6 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (10. ábra).

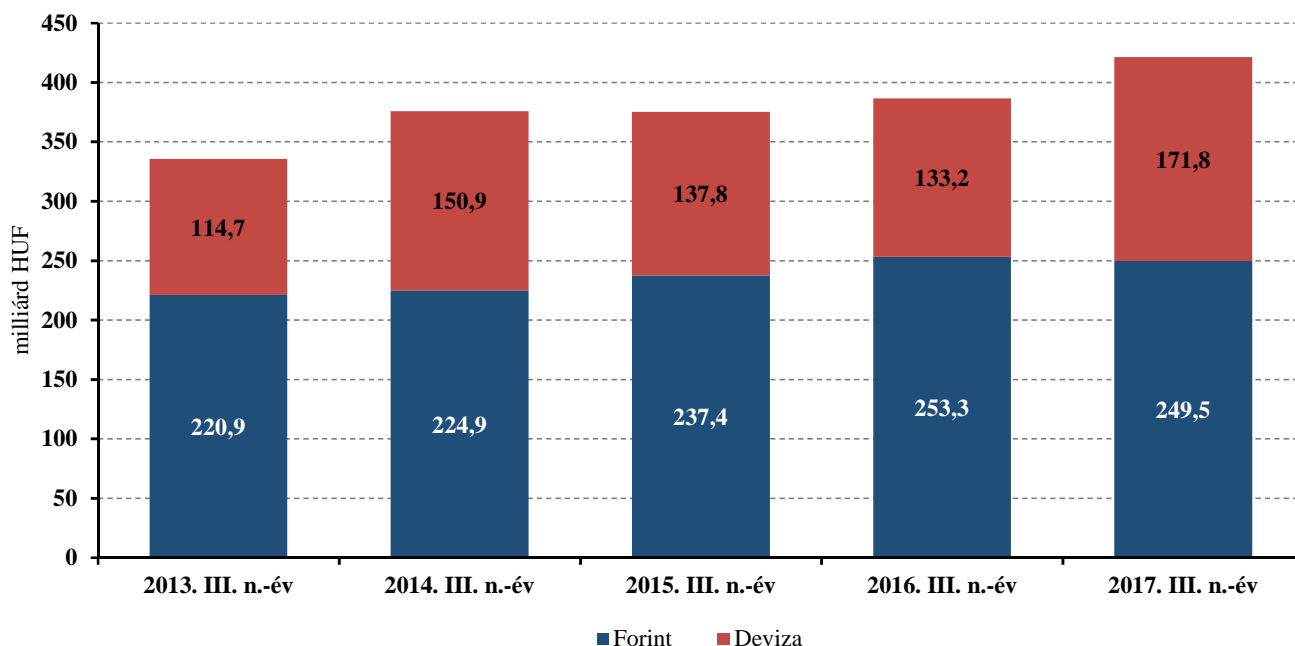
10. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2017. III. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága 76,4 milliárd forinttal meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományát, így a 2013-ban és 2014-ben meglévő 1–30 milliárd forint közötti különbség több mint 40 milliárd forinttal tovább nőtt az élelmiszeripar javára. A hitelállomány 421,3 milliárd forint volt 2017. harmadik negyedév

végén, azaz jelentősen 9,0 százalékkal nőtt az előző év ugyanezen időszakához viszonyítva (386,4 milliárd forint). A forintalapú hitelek 1,5 százalékkal 249,5 milliárd forintra csökkentek, a devizahitelek értéke 29,0 százalékkal 171,8 milliárd forintra nőttek az előző év harmadik negyedévéhez képest (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

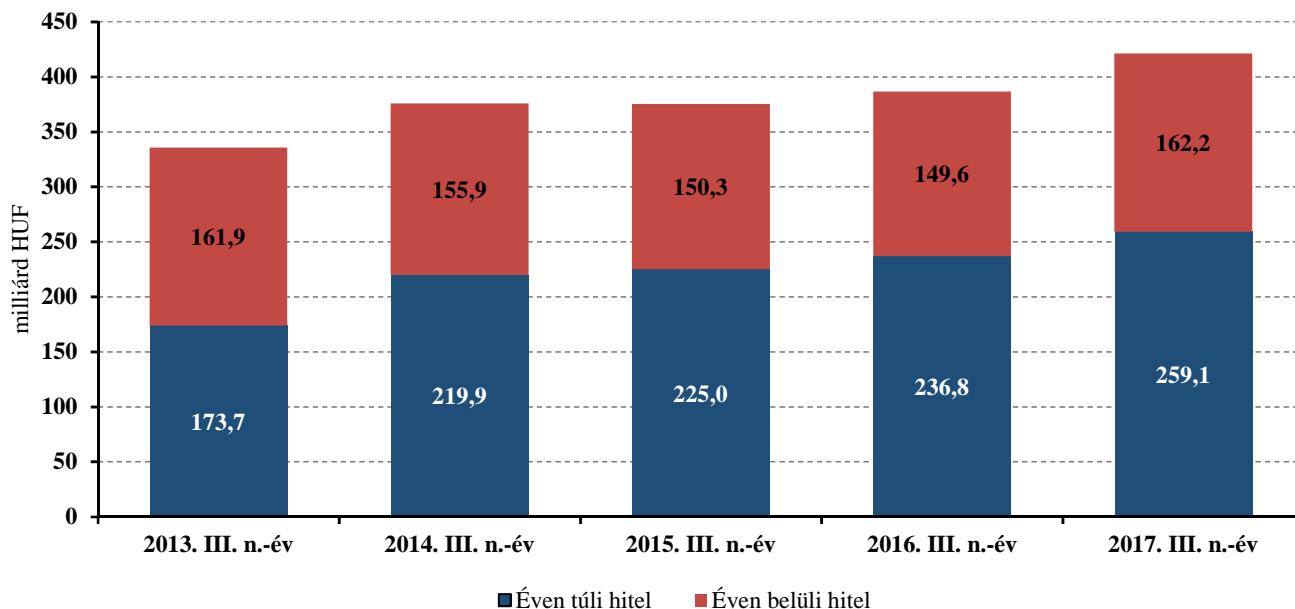

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozásoknál az éven túli hitelek állománya fokozatosan emelkedett 2017 harmadik negyedévére, vagyis 9,4 százalékkal, 236,8 milliárd forintról

259,1 milliárd forintra nőtt az előző év ugyanezen értékéhez képest. Az éven belüli hitelek értéke 8,4 százalékkal felülmúlta a 2016. harmadik negyedévi értéket, azaz 162,2 milliárd forintra nőtt (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Földművelésügyi Minisztérium adatai alapján az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző, ugyanakkor az éven belüli

hitelek is jelentős részt képviseltek a 376,2 milliárd forintos élelmiszeripari hitelállományból 2017. harmadik negyedév végén. A beruházási hitelek értéke az

előző év harmadik negyedévéhez képest 11,0 százalékkal 119,3 milliárd forintról 132,5 milliárd forintra emelkedtek, a hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek ellenben változatlanul 57 milliárd forint felett alakultak

2017 harmadik negyedévének végére. Az egyéb forint- és devizahitelek 12,0 százalékos részarányt jelentettek a teljes élelmiszeripari hitelállományból. A piaci hitelek 219,3 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 58,3 százalékát adta (14. táblázat).

14. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017. III. negyedév végén**

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Összesen	376,2	132,5	57,8	49,4	91,5
Ebből:					
Húsfeldolgozás, tartósítás	49,1	27,9	7,0	4,9	5,0
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	24,6	10,3	6,1	2,8	2,9
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	20,6	17,4	0,5	1,3	0,5
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	4,3	1,9	0,3	0,2	0,4
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	67,5	12,5	13,3	3,7	31,7
Olaj gyártása	5,3	0,2	0,0	3,9	1,1
Tejtermék gyártása	12,5	2,6	3,0	4,7	1,7
Malomipari termék gyártása	33,6	4,3	6,1	11,1	10,3
Kenyér, friss pékáru gyártása	13,1	3,7	2,3	2,2	3,5
Tésztafélék gyártása	13,4	5,6	0,4	1,2	1,6
Tartósított lisztes áru gyártása	2,9	1,5	0,8	0,2	0,0
Haszonállat-eledelek gyártása	17,1	5,6	3,5	1,0	6,1
Hobbiállat-eledelek gyártása	6,4	3,3	0,2	0,1	0,3

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A legnagyobb hitelállománnyal, 67,5 milliárd forinttal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat rendelkezett. Ezt követték a húsfeldolgozással és tartósítással foglalkozó vállalkozások 49,1 milliárd forinttal (13,0 százalék), amelynek nagy részét beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában vették fel. A malomipari termék gyártására, a baromfi-hús feldolgozására és -tartó-

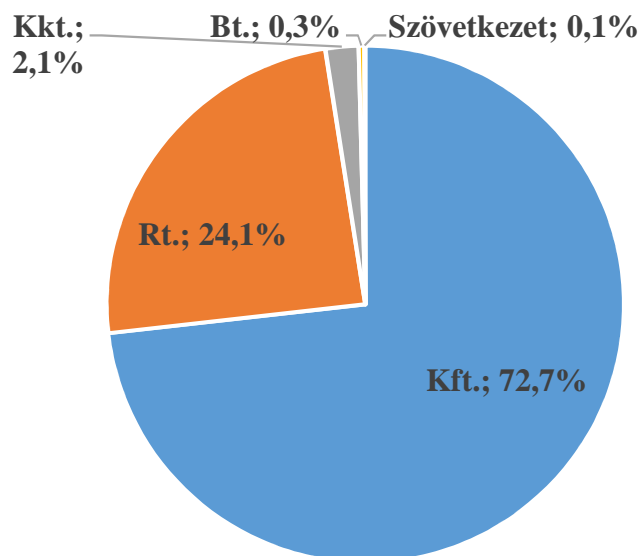
sítására szakosodott ágazatok, továbbá a hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása 20,9 százalékos (78,8 milliárd forint) részesedéssel bírtak a teljes hitelállományból. Figyelemreméltó, hogy a takarmány gyártásán belül a haszonállateledelek- és hobbi-eledelek-gyártás által felvett hitelek is előkelő helyen (6,2 százalék) szerepeltek a teljes hitelállományon belül (14. táblázat).

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-

k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük közel 100 százalék volt (96,8 százalék) volt 2017. harmadik negyedév végén. Legkisebb hitelállomány-

nyal a szövetkezesek és bt.-k rendelkeztek, hitelfelvő képességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelprogramok erősíthetik a jövőben (13. ábra).

13. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint 2017. III. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű mezőgazdasági ágazatoknak (elsősorban az állattenyésztési és egyes kertészeti ágazatoknak) szektorban olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét nyújtson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészített. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhettek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet);
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az

MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számíttanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfo-lyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.³ a Földművelésügyi Minisztériummal (FM) történő együttműködésben 2015-ben három hitelprogramot – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül 2016-ban és 2017-ben is részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások. Az MFB Zrt. a forgóeszköz-hitelprogramokkal alapvetően az agrárium három szegmensét célozta meg: mezőgazdasági termelés (kiemelten az állattenyésztés versenyképességének növelése), forgóeszközhitel biztosítása a zöldség-gyümölcs termelői csoportoknak, termelői szervezeteknek, illetve az élelmiszeripar versenyképességének növelése. A forgóeszköz-hitelprogramok keretében összesen 29 milliárd forint hitelösszeg áll a vállalkozások rendelkezésére. A hitelprogramok a piacon elérhető egyik legalacsonyabb kamatú, államilag támogatott agrárforgóeszközhitel konstrukcióknak minősülnek.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 az élelmiszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvehető hitel összege 50–500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékos hitelintézeti kamatfelár. Az FM a hitelprogramhoz 60 százalékos, de maximum 4 százalékpontos költségvetési kamattámogatást biztosít csekély összegű támogatásként. A hitel éves kamata így mintegy 2,2 százalékos körül alakult.

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** összesen 8 milliárd forint keretösszegben, 2–7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcsstermék-pályán

³ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz

kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlével korábbi számaiban található.

működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcsstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvehető hitel összege 50–250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF⁴ + legfeljebb 3 százalék/év. Ezen hitelprogram keretében felvett hitelekhez, hasonlóan az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-hoz, az FM 60 százalékos kamattámogatást biztosít, így a hitelek éves kamatlába mintegy 2 százalékos szint körül alakult.

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termeltetők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1–50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata jelenleg 2 százalék körül alakul). Az FM ehhez a hitelprogramhoz is 60 százalékos kamattámogatást biztosít, így a hitelek éves kamatlába mintegy 2,2 százalék körül alakult.

Az **MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram célja**, hogy segítse az árverés útján értékesített állami tulajdonú földek megvásárlását. A hitelszerződés

15. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban, 2017. szeptember 30.**

Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Társas vállalkozások	87,3	9,3	14,1	8,6	119,2
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	82,3	9,2	13,0	6,1	110,7
<i>Kisvállalkozás</i>	1,5	0,1	0,5	0,5	2,6
<i>Középvállalkozás</i>	1,8	0,0	0,5	0,3	2,6
<i>Nagyvállalkozás</i>	1,6	0,0	0,0	1,8	3,4
<i>Nem besorolható*</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Összesen	87,4	9,3	14,1	8,6	119,5

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁴ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

megkötésére eredetileg 2016. december 31-ig volt lehetőség, de a program keretében szerződéskötésre legkésőbb 2017. március 30-ig kerülhetett sor. A hitelkeret összege 150 milliárd forint, amit a kormány február végén megemelt, így az éven túli lejáratú forintalapú beruházási hitel összege 250 milliárd forintra nőtt. A felvehető hitel összege minimum 3 millió forint, a maximális hitelérték pedig a 300 millió forintot nem haladhatja meg (ügyletenként sem). A hitel futamideje legfeljebb 20 év, 0–10 év között fix 1,95 százalék/év kamatozású.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2017. szeptember 30-án 127,3 milliárd forintot tett ki. Ebből a mezőgazdaság 93,8 az élelmiszeripar 6,2 százalékos részesedéssel bírt. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 99,8 százalékkal, az egyéni gazdaságok 0,2 százalékkal részesedtek 2017. harmadik negyedév végén.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes mezőgazdasági hitelállományból jelentős hányadot, 73,2 százalékot szereztek. Az állattenyésztéssel foglalkozók 11,8 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 7,8 százalékot vettek igénybe (15. táblázat), míg az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése 7,2 százalék volt az aktuális negyedévre. Az egyes ágazatokban megfigyelhető jelentős emelkedést elsősorban az MFB-NHP Földhitel Hitelprogram kihelyezése segítette.

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló kedvezményes hiteleinek értéke 7,8 milliárd forint volt 2017 harmadik negyedévének végén, amely elmaradt az egy évvel korábbitól. A hitelállományon belül a legnagyobb arányban a nagy- és kisvállalkozások hitelállománya csökkent. A nagyvállalkozások részesedése a teljes állomány 38,2 százalékát tette ki. A középvállalkozások

részesedése 18,9 százalék, a kisvállalkozásoké 33,4, a mikrovállalkozásoké 9,2 százalék volt. A mezőgazdasági ágazat kedvezményes hitelállománya 15,3-szorosa volt az élelmiszeripari ágazat fennálló kedvezményes kamatozású hitelállományának (16. táblázat).

16. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban, 2017. szeptember 30.**

Megnevezés	Hitelek
Egyéni gazdaságok	0,0
Társas vállalkozások	7,8
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>0,7</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>2,6</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>1,5</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>3,0</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,0</i>
Összesen	7,8

milliárd HUF

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Kiegészítő táblák között a 20. és 21. táblázat tartalmazza az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait, amelyek közül kiemelhető a Sikeres Magyarországért

Agrár Fejlesztési Hitelprogram és a Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II. keretében nyújtott 28,6 milliárd forintos jóváhagyott hitelállomány.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportörök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig.

Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportörök és szállítók részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az exportutófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportörnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép-/hosszú lejáratú hitelek 2–5 év futamidejűek.

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁵ előállító vállalkozások (exportörök vagy közvetlen szállítói) számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) export-előfinanszírozó hitelek beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) vevőhitel a külföldi vevő meghitelezésére;
- versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz-és beruházási hitel, melynek nem feltétele az export;

- rövid, illetve közép-/hosszú lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, factoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁶ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap közötti futamidejű) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra exportörök szállítói, illetve olyan exportörök számára, amelyek termelői, illetve integrátorként termeltetői tevékenységet végeznek;
- rövid lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, factoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 2017. szeptember 30-án az előző negyedévhez képest több mint 5,4 milliárd forinttal 129,6 milliárd forintra nőtt. A hitelállomány 94,3 százaléka az élelmiszeripari, 5,7 százaléka pedig a mezőgazdasági társas vállalkozások tevékenységét ösztönözte.

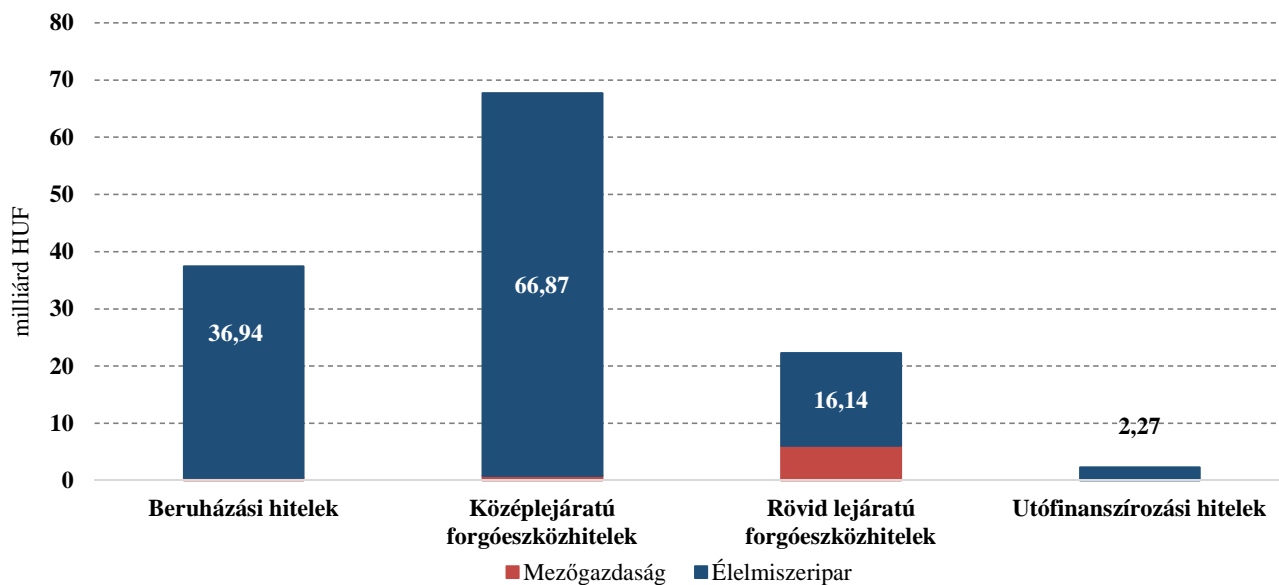
A fennálló hitelállomány nagy része (98,2 százalékban) export-előfinanszírozási hitel volt, az utófinanszírozási hitelek aránya alig 1,8 százalékot tett ki. A közép- és rövid lejáratú forgóeszközhitel arányához viszonyított aránya közelítette a kétharmad-egyharmadot. Az előfinanszírozású hiteleknél a forgóeszközhitel domináltak (69,4 százalék), a beruházási hitelek részesedése a teljes állomány 28,9 százalékát adta (14. ábra).

⁵ Feldolgozott mezőgazdasági termék alatt a Földművelésügyi Minisztérium által készített listán szereplő termékeket kell érteni.

⁶ Feldolgozatlan mezőgazdasági terméket termelő tevékenységet és/vagy integrátorként termeltetői tevékenységet folytat valamilyen arányban az a

vállalat, amelyik nyilatkozatban elismeri az EXIM számára, hogy a megelőző lezárt üzleti évben valamelykor árbevételre tett szert a saját maga által megtermelt, feldolgozatlan mezőgazdasági termékek exportpiacon történő értékesítésével. Finanszírozás ezen összeg erejéig nyújtható.

14. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2017. szeptember 30-án

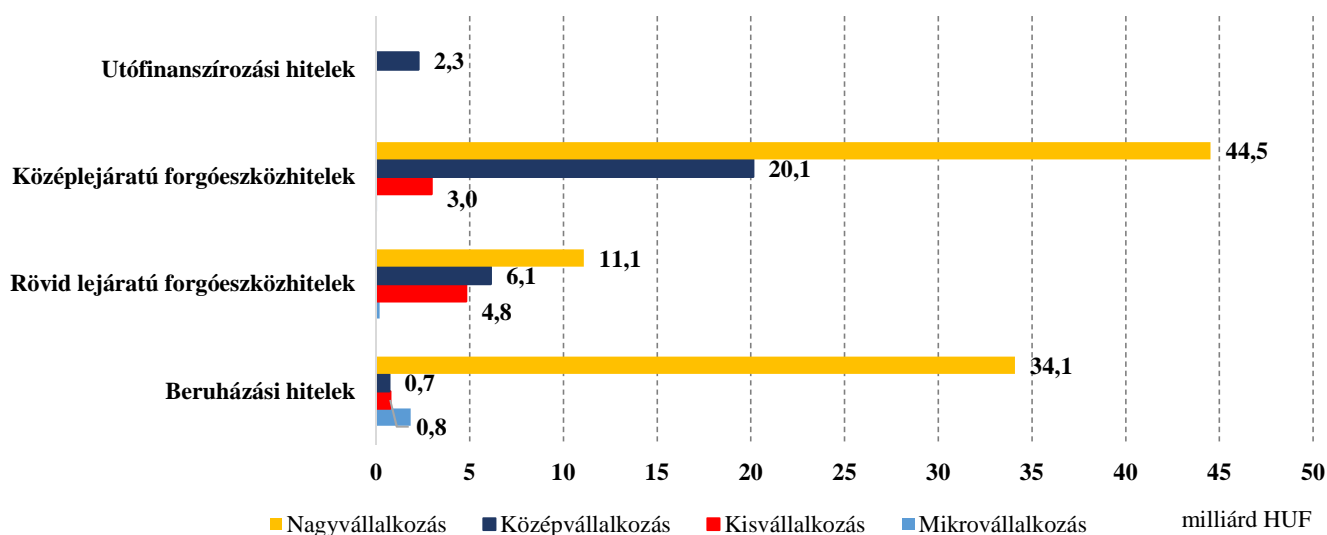

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és a középvállalkozások vették igénybe (15. ábra). A nagyvállalkozások forgóeszközhitelén belül (89,7 milliárd forint) a középlejáratúak 44,5 milliárd forintot, a rövid lejáratúak 11,1 milliárd forintot jelentettek. A középvállalkozások közép- és rövid lejáratú hitelállománya

20,3 százalékos részarányt képviselt a teljes állományból. A kisvállalkozások elsősorban középlejáratú forgóeszközhitelt vettek fel, a mikrovállalkozások hitelállományának nagysága 2,1 milliárd forint volt.

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2017. szeptember 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

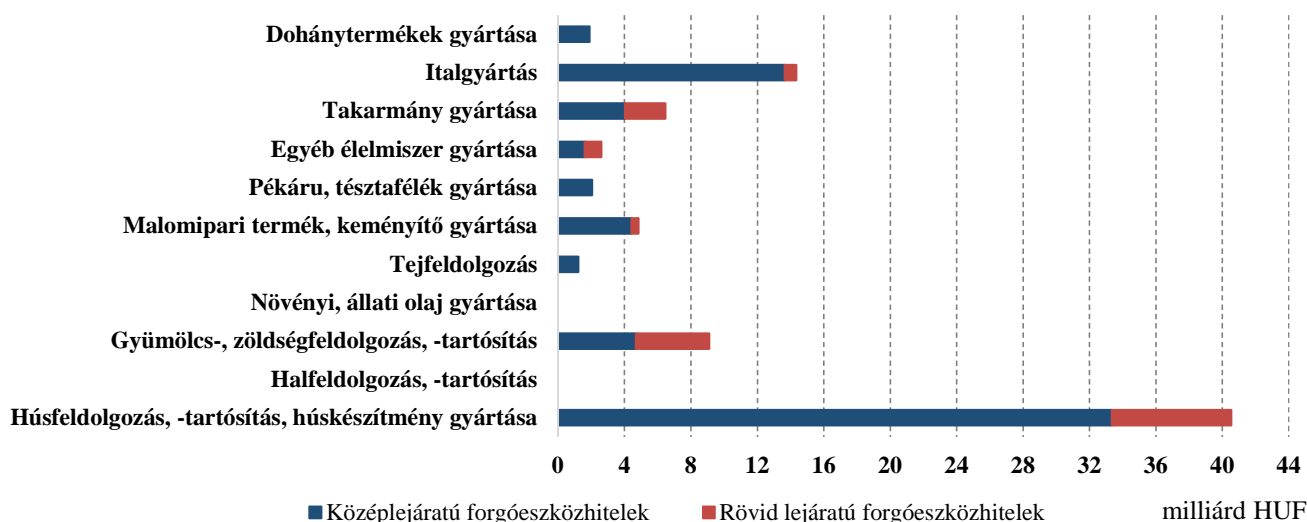
Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat érdemel kiemelés, valamint a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás,

az italgyártás, a takarmánygyártás és a malomipari termék, keményítő gyártás, amely szegmensek az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek 87,9 százalékát

tudhatták magukénak. A többi al- és szakágazat részese-
sedése együttesen mintegy 8,4 milliárd forintot jelen-
tett. A húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény
gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből
34,0 százalékot képviselt, azon belül is a középlejáratú

hitelek dominanciája volt megfigyelhető. Az italgyár-
tással foglalkozó üzemeknél szintén a forgóeszközhi-
telek voltak a népszerűbbek, ahol a középlejáratú ex-
port-előfinanszírozási hitelek több mint tizenhárom-
szor nagyobb arányban fordultak elő (16. ábra).

16. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2017. szeptember 30-án

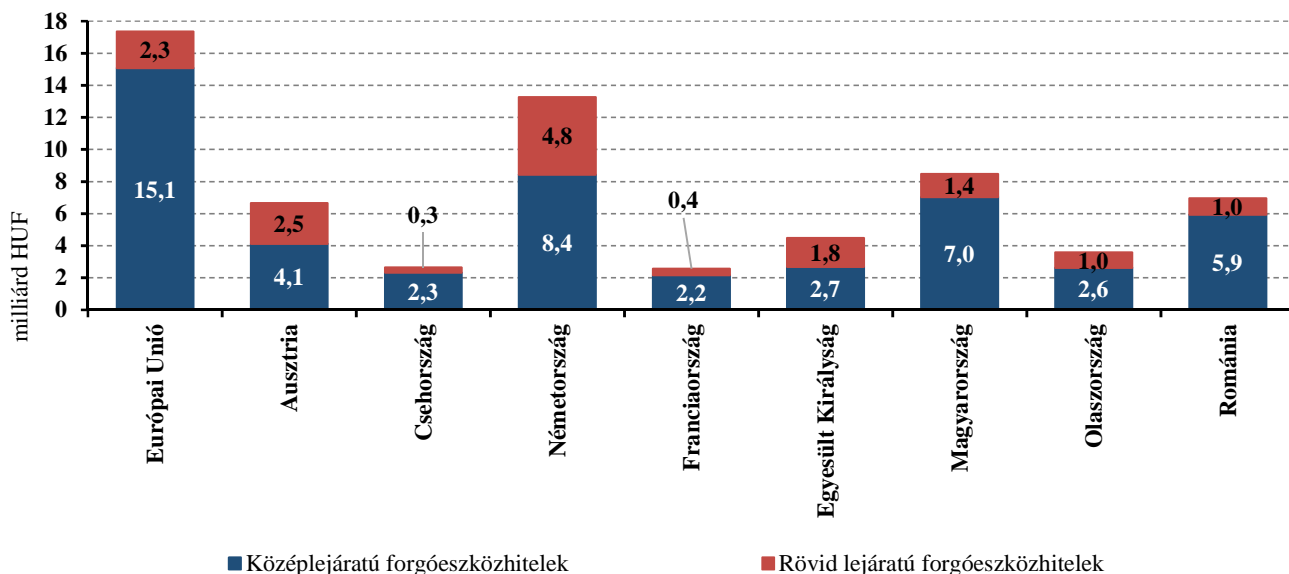

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A szóban forgó hitelek jelentős része az Európai Unióba irányuló exportot segítette (86,0 százalék), az unión kívüli külpiazi értékesítés céljából 18,1 milliárd forintot vettek fel a vállalkozások. Itt is a forgóeszköz-hitelek nagysága volt jelentősebb, azon belül is a köz-
zéplejáratúaké. Az Európai Unión belül a meghatá-
rozó célországok Németország, Magyarország és Ro-

mánia voltak, az ezekbe az országokba irányuló export-
ot segítő hitelek összességében a teljes hitelállomány
43,4 százalékát jelentették. A hazai vállalkozások bel-
földi beruházási és forgóeszközcélú finanszírozását
(NHP és versenyképességet javító hitelek) 7,0 milliárd
forint értékű középlejáratú hitel és 1,4 milliárd forint
értékű rövid lejáratú forgóeszközhitel szolgálta
(17. ábra).

17. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unión belül 2017. szeptember 30-án

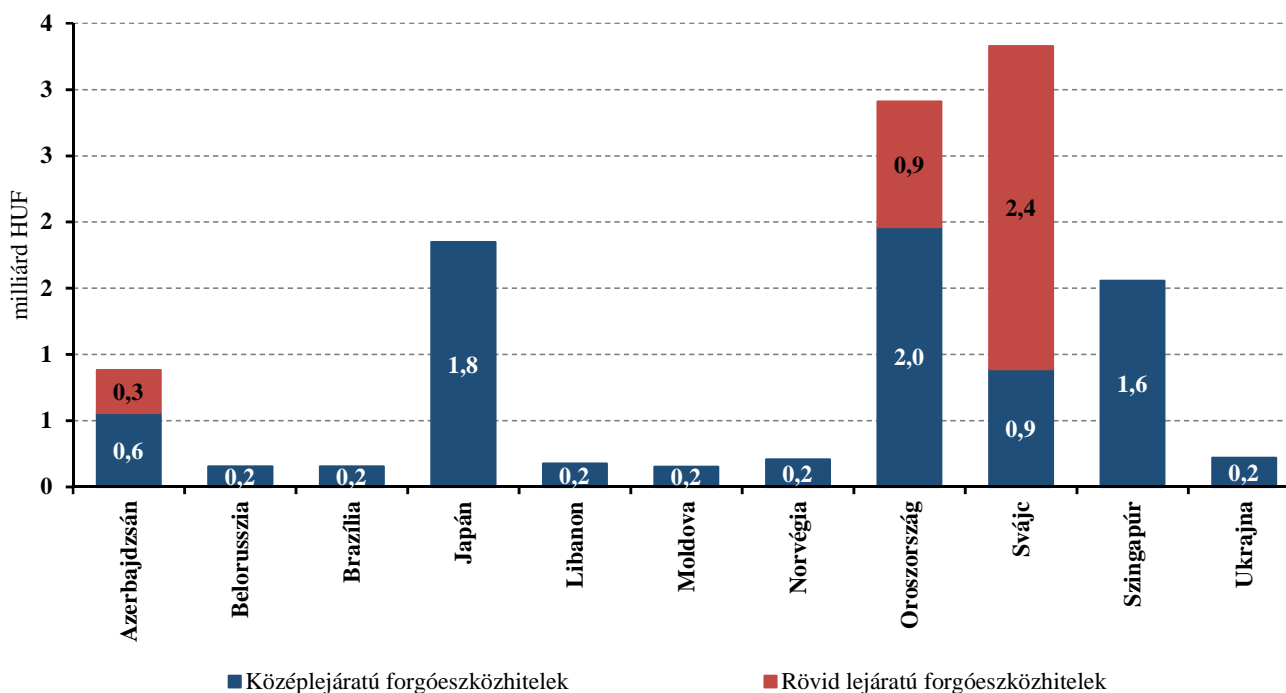

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az Európai Unión kívüli országok közül az exportösztönző hitelek szempontjából Svájc, Szingapúr, Japán és Oroszország voltak a legjelentősebbek, összességében a teljes hitelállomány több mint 7 százaléka

az ezekbe az országokba irányuló exportot finanszírozta. Az Európai Unión kívüli és belüli országoknál is a középlejáratú forgóeszközök túlsúlya volt jellemző 2017 harmadik negyedévében (18. ábra).

18. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unión kívül 2017. szeptember 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

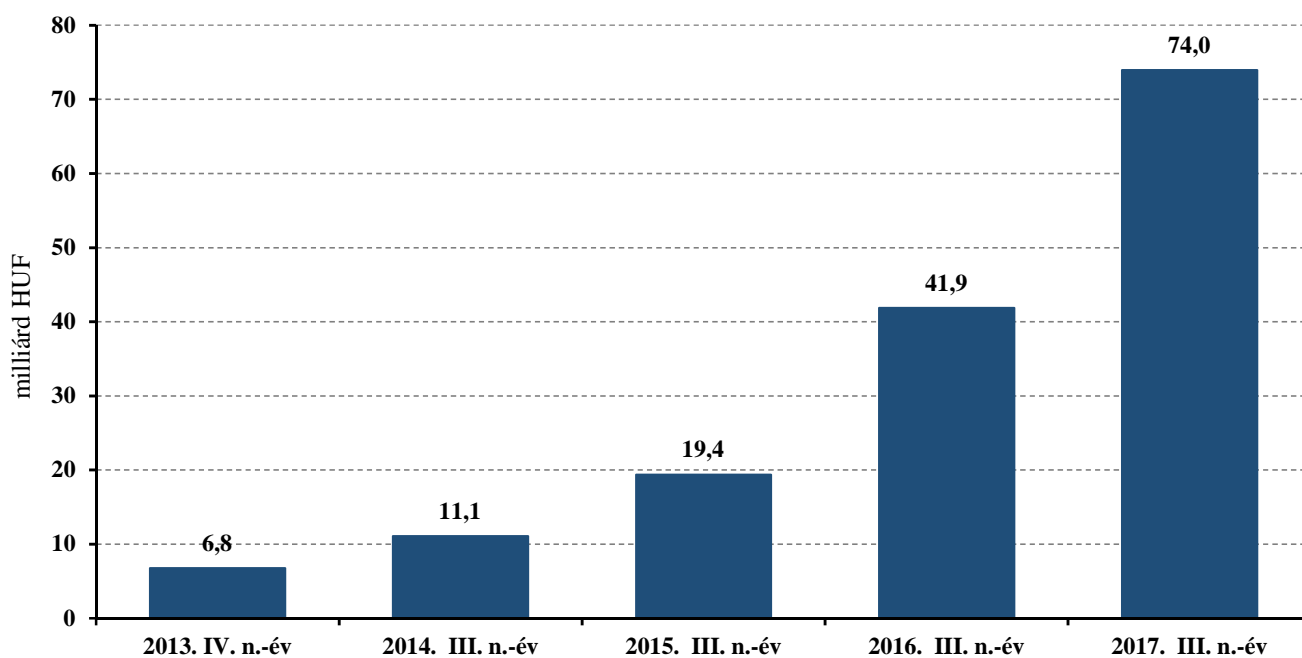
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 80 százalékos garanciaadót nyújt. A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei 2017 augusztusának végén 100 millió forintra

módosultak, és a korábbi 50 millió forintig járó kezességdíj-támogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forrásokhoz. A Program keretében összesen 1 841 milliárd forint hitelösszeg került kihelyezésre, 258 ezer létrejött hitelszerződéshez kapcsolódóan az elmúlt 15 évben.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari vállalkozások 94,9 milliárd forint értékben nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 8594 db szerződés realizálódott 74,0 milliárd forint értékben. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke közel kétszerese (1,8) volt a 2016. év harmadik negyedévi 41,9 milliárd forintnak. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (19. ábra).

19. ábra: A ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitelhez kapcsolódó hitelkeretösszeg kumulált nagyságának alakulása

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-keret 92,0 százalékát, azaz 68,1 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki, ami 5,8 milliárd forinttal több az előző negyedévi összegnél.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók körében nyújtott hitel közel felét (46,3 százalék) a családi gazdaságok kapták, a társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz a hitelek további 17,9 százaléka tartozott az aktuális negyedév végén.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások részesedése az ágazati hitelkeretből 55,1 százalékot tett ki, amely az előző negyedévhez képest hasonló arányt jelent. A kertészeti szakágazat hitelkerete továbbra is 7,6 százalék volt, az egyéb és az állattenyésztéssel foglalkozók 18-20 százalékkal részesedtek a mezőgazdaságban igényelt folyószámlahitel-keretből 2017. harmadik negyedév végén.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest

1,0 milliárd forinttal 5,9 milliárd forintra nőtt. Az ágazatban a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 80,3 százaléka, azon belül a szerződött hitelösszeg több mint fele (51,9 százalék) a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret kissé emelkedve, 1,2 milliárd forint volt az aktuális negyedévre, ami az ágazat teljes hitelállományának 19,7 százalékát tette ki (17. táblázat).

17. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret összegének kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, 2017. III. negyedév**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság ebből	3,6	14,7	31,5	49,7	12,2	5,5	0,6	18,3
Állattenyésztés	0,8	3,5	3,4	7,7	2,7	1,3	0,6	4,6
Egyéb	0,3	3,4	3,8	7,5	3,5	2,1	0,1	5,6
Kertészet	0,5	1,5	2,2	4,2	0,7	0,3	0,0	1,0
Szántóföldi növénytermesztés	2,0	6,3	22,1	30,4	5,3	1,8	0,0	7,1
Élelmiszeripar	0,1	0,9	0,2	1,2	3,1	1,6	0,1	4,7
Összesen	3,7	15,5	31,7	50,9	15,2	7,1	0,7	23,1

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

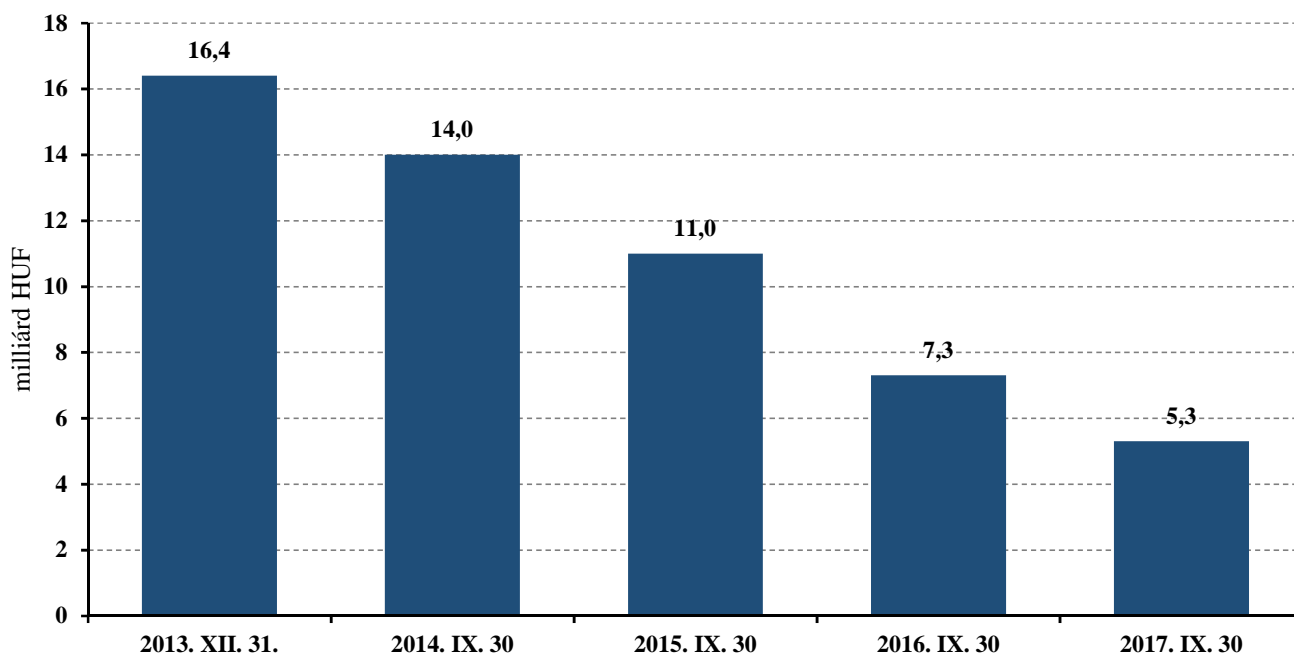
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő

állománya 5,3 milliárd forint volt 2017. harmadik negyedév végén (nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást) (20. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 23 millió forint volt az aktuális negyedév végén.

20. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2013. december 31. és 2017. szeptember 30. között**

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat- és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott hitelállomány a harmadik

negyedév végén 2,2 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2017 harmadik negyedévében 47,4 millió forint kamattámogatást (823 szerződés alapján) fizettek ki.

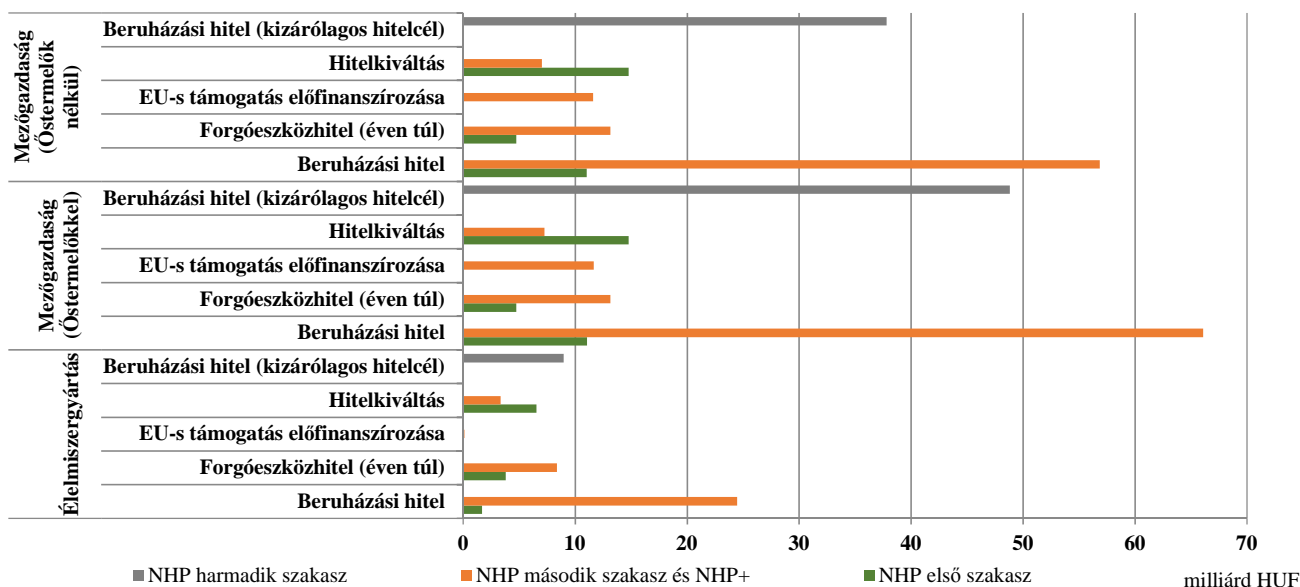
Növekedési Hitelprogram

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogram 2017. március 31-én lezárult. A program a kkv-hitelezésére jelentős hatást gyakorolt. A 2013. júniusi indulástól közel 40 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás jutott 2800 milliárd forint értékben kedvező finanszírozású hitelhez. A program hatására a korábban tapasztalt kkv-hitelezés 5-7 százalékos visszaesése megállt, majd 2015. évtől fokozatosan emelkedett. A közleplejártatú kkv-hitelek közel 50 százalékát az NHP keretében nyújtották 2014-2015-ben, majd 2016-ban csökkent a program ügyleteinek száma. Az NHP három szakaszában együttvéve 1700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet fedezte az új beruházások finanszírozását. A becslések szerint az NHP 2 százalékponttal járulhatott hozzá a 2013-2016 időszakának gazdasági növekedéséhez. Összességében a mikrovállalkozások vették fel a legtöbb hitelt, 46 ezer darab ügylethez 860 milliárd forint összegben nyújtottak kölcsönt. A nagybankok do-

mináltak a hitelnyújtásban, így a három szakasz kölcsöneinek kétharmadát tudhatták magukénak. A hitelek közel kétharmada a kereskedelem, javítás ágazatban, a mezőgazdaságban illetve a feldolgozóiparban tevékenykedő vállalatok vették fel.

Az NHP I. szakaszába az agrárgazdaság fennálló hitelállománya 47,7 milliárd forintot tett ki, ebből a mezőgazdasági hitelek (őstermelőkkel együtt) értéke 30,6 milliárd forintot, az élelmiszergyártással foglalkozóké 12,1 milliárd forintot jelentett. Az agrárágazat összes hitelén belül a két ágazat részaránya 89,3 százalékot tett ki. Az első szakaszban az agrárgazdaságon belül a hitelkiváltás (24,5 milliárd forint) és a beruházási hitelek (13,1 milliárd forint) és az éven túli forgóeszközhitel (10,1 milliárd forint) domináltak. A második szakaszban a mezőgazdasági és élelmiszeripari hitelek részaránya már 90 százalék felett (91,8 százalék) alakult. A hitelek zömét (84,3 százalék) a beruházási és éven túli forgóeszközök jelentették. Az NHP III. szakaszában a beruházási hitelek értéke a mezőgazdaságban 48,8 milliárd forint, az élelmiszeriparban 9,0 milliárd forint volt (21. ábra).

21. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2017. szeptember 30.

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2017. március 31-én fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP I. és II. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia

Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási

hitelek évek óta tartó alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2017 harmadik negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke csökkent.

Az előző negyedévi állomány értékétől 7,8 százalékkal maradt el a 2017. harmadik negyedévi 22,4 milliárd forintos összeg. Ebből a mezőgazdasági szektor

vállalkozásait 2017 harmadik negyedévének végén összesen 13,8 milliárd forinthez segítette hozzá a két garanciaszervezet, ami 7,1 százalékos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 8,9 százalékkal 8,6 milliárd forintra apadt (18. táblázat).

18. táblázat: **Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban**

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar		
	I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen	
2014	I.	8,5	1,0	4,1	0,6
	II.	11,9	0,9	4,2	0,6
	III.	15,9	1,5	5,1	0,6
	IV.	16,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	17,0	1,4	6,9	1,0
	II.	17,8	1,5	7,4	0,9
	III.	19,0	2,1	7,9	1,1
	IV.	14,5	1,3	6,7	1,0
2016	I.	18,9	1,8	8,0	1,0
	II.	17,7	2,0	11,3	1,0
	III.	16,7	2,0	10,0	1,0
	IV.	15,7	1,7	9,4	1,0
2017	I.	14,6	1,6	8,8	0,9
	II.	13,4	1,5	8,4	1,0
	III.	12,5	1,3	7,7	0,9

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

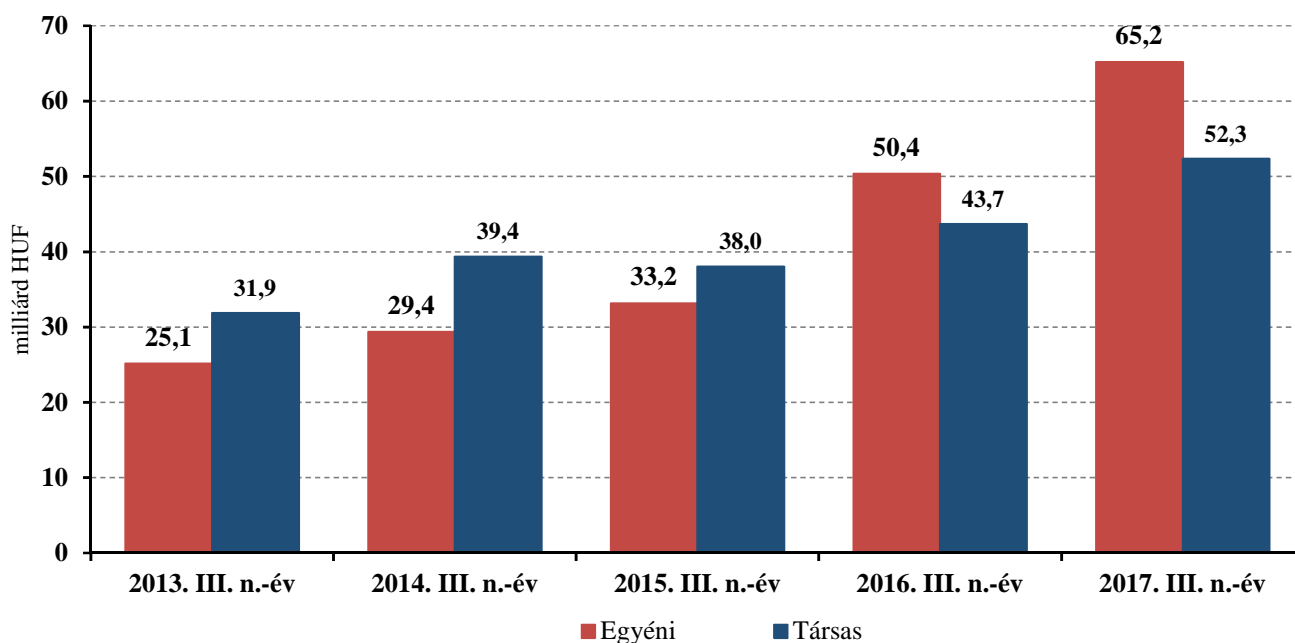
Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékul szolgál, a kereskedelmi garanciák (tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez

kapcsolódnak.

A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a garantált hitelállomány együttesen 33,1 százalékkal 152,4⁷ milliárd forintra nőtt az előző év harmadik negyedévéhez képest. Az állomány 77,1 százalékát kitevő mezőgazdasági garantált hitelek értéke az elmúlt években fokozatosan emelkedett. Az élelmiszeriparban 2016 harmadik negyedévéhez képest 26,2 milliárd forintról 34,9 milliárd forintra nőtt a kezességvállalás.

A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya – ugyancsak a földvásárláshoz kapcsolódó hitel felvételnek köszönhetően – 29,4 százalékkal, a társas vállalkozásoké kisebb mértékben, 19,8 százalékkal bővült. Megjegyzendő, hogy az egyéni gazdaságok hitelállománya fokozatosan emelkedett az elmúlt években és 2017 harmadik negyedévében jelentősen, 12,8 milliárd forintra haladta meg a társas vállalkozások garantált hitelállományát (22. ábra).

22. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,5-72,5 százalék volt 2017 harmadik negyedévének végén.

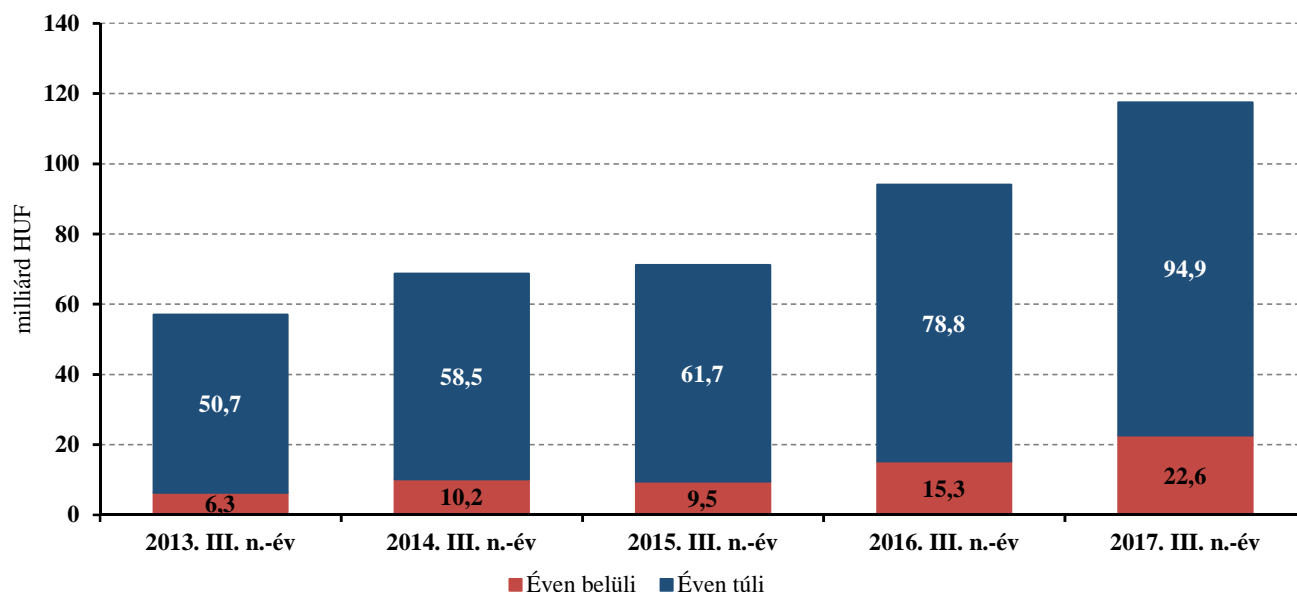
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 80,8 százalékát az éven túli, 19,2 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

Az éven túli hitelállomány az előző évi 78,8 milliárd

forintról 94,9 milliárd forintra, az éven belüli hitelállomány 15,3 milliárd forintról 22,6 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévre (23. ábra).

⁷ A 2017. harmadik negyedévi élelmiszeripari állomány az EXIM adatait is tartalmazza.

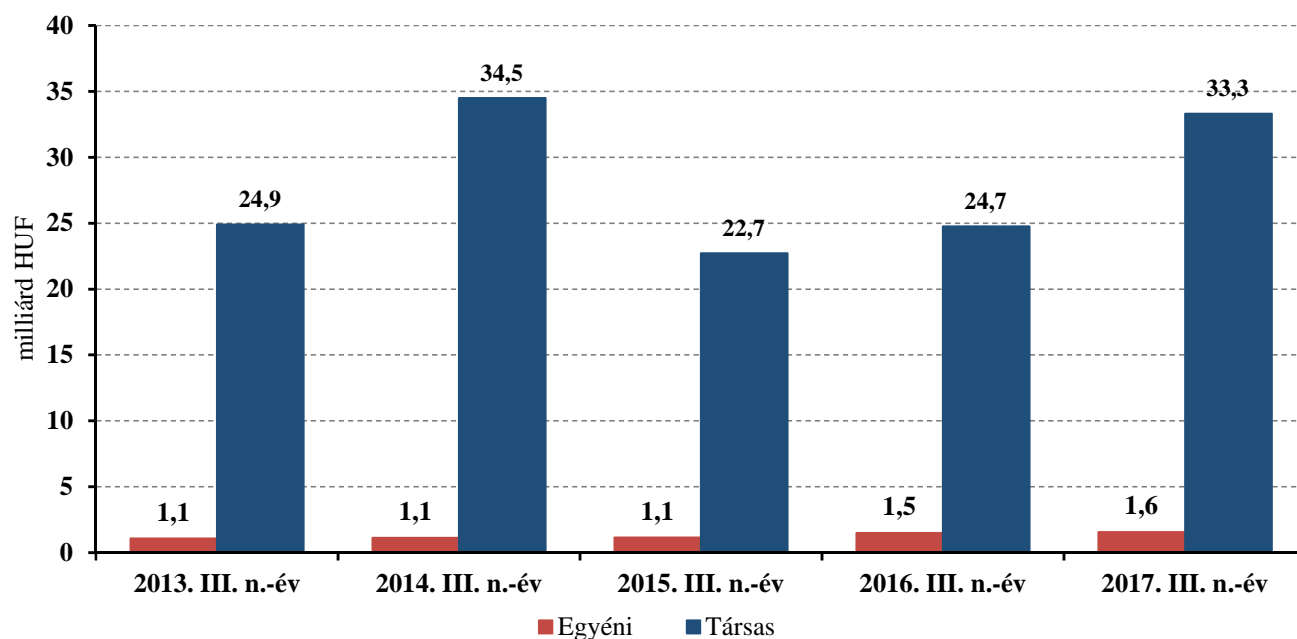
23. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratí ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,5-72,5 százalék volt 2017 harmadik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar garantált hitelállománya 33,0 százalékkal 34,9 milliárd forintra nőtt 2017 harmadik negyedévére. A növekedést elsősorban a társas vállalkozások hiteleinek 34,6 százalékos emelkedése okozta, az

egyéni gazdaságok garantált hitelállománya ellenben változatlan az előző év harmadik negyedévéhez képest (24. ábra).

24. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

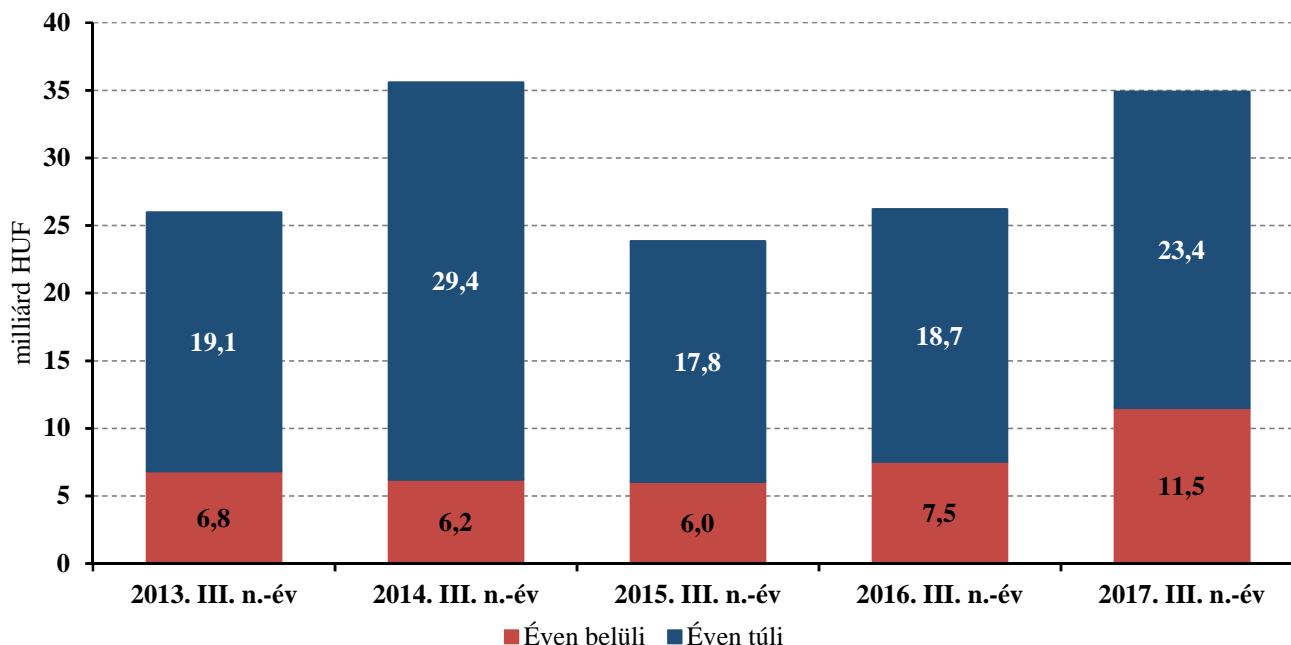
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,5-72,5 százalék volt 2017 harmadik negyedévének végén. A 2017 harmadik negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke 53,0 százalékkal, az éven túli hitelek összege 25,2 százalékkal nőtt az aktuális negyedévre. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya

33,0 százalékot (11,5 milliárd forint), az éven túli hitelek részaránya 67,0 százalék (23,4 milliárd forint) tett ki a teljes garantált hitelállományon belül (25. ábra).

25. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratási ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,5-72,5 százalék volt 2017 harmadik negyedévének végén. A 2017 harmadik negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

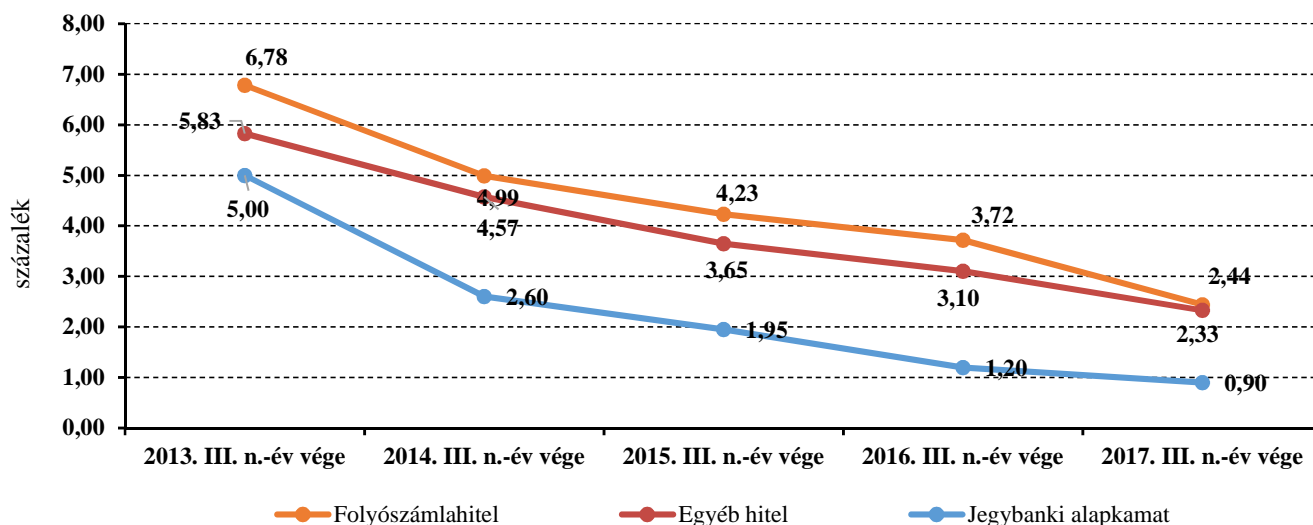
A Monetáris Tanács közleménye szerint a hazai gazdaság 3,6 százalékkal bővült. A gazdaságban vannak még kihasználatlan kapacitások, de ezek a kibocsátás dinamikus növekedésével fokozatosan megszűnnek. Az előző kamatdöntés óta eltelt időszakban a nemzetközi pénzügyi hangulat összességében kedvező volt. A kockázatvállalási hajlandóságot leginkább a globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikai döntései és a beérkező makrogazdasági adatok befolyásolták. Az inflációs cél fenntartható elérése 2019 közepére várható. A Monetáris Tanács megítélése szerint az inflációs cél fenntartható eléréséhez mind az alapkamat, mind a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása szükséges. A Monetáris Tanács kiemelt figyelemmel kíséri

a monetáris kondíciók alakulását, és a kibővített eszköztár alkalmazásával biztosítja a laza monetáris kondíciók tartós fennmaradását.

A Monetáris Tanács júliusi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált az aktuális negyedévre.

Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2013. első negyedévi 5,00 százalékponttól fokozatosan 4,10 százalékpontot csökkent 2017 harmadik negyedévére.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 6,78 százalékponttól 2,44 százalékpontra mérséklődött 2013 harmadik negyedévéhez viszonyítva (26. ábra).

26. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása⁸

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországokként,

évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 0,30 százalékponttól 0,25 százalékpontra csökkent (19. táblázat). Az Európai Központi Bank októberi bejelentése alapján 2018 januárjától lassítja kötvényvásárlási programját, tartósan laza monetáris kondíciók várhatók. A piaci szereplők a korábbiaknál még későbbre, 2019 közepére várják az EKB első kamatemelését.

19. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprátá, százalék
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08
2016. X. 1.	0,91
2017. I. 1.	0,75
2017. III. 1.	0,53
2017. VIII. 1.	0,30
2017. XI. 1.	0,25

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az éves EURIBOR-kamatlábát⁹ tekinti kiindulási alap-

nak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárakkal módosít (22. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁸ A nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott forinthitelek és az általuk elhelyezett forintbetétek átlagos aktuális kamatlába

⁹ EURIBOR: Európai bankközi euró referencia-kamatláb, amelyet a bankközi piaci szereplők meghatározott periódusra egymás között irányadónak tekintenek.

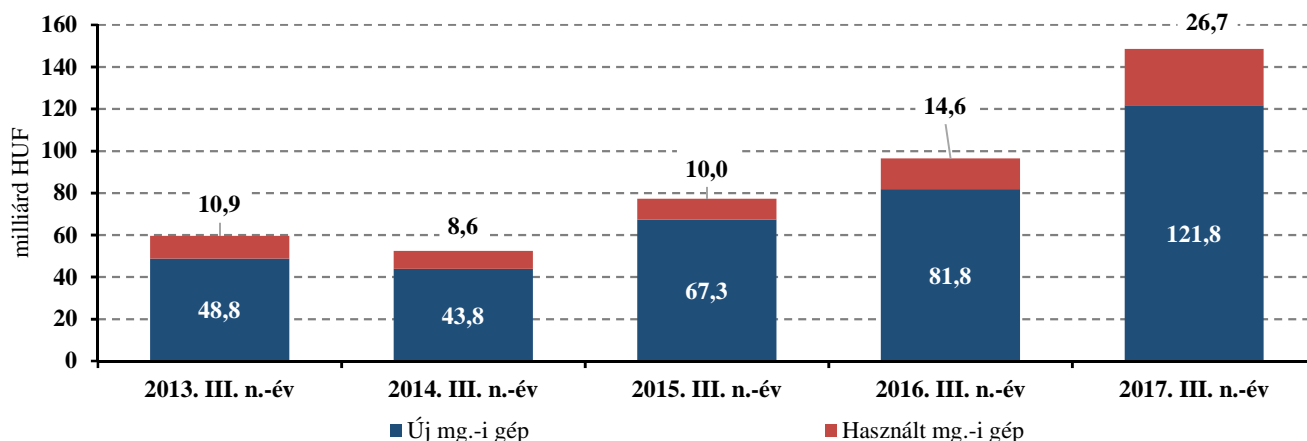
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkeintlévősége – 148,5 milliárd forint volt az aktuális negyedévre. Az állomány 54,1 százalékos bővülése éves szinten meghaladta az előző évi 24,8 százalékos emelkedést, így a lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépek állományának változása 2017 harmadik negyedévében is

emelkedő maradt.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománya 48,9 százalékkal nőtt az előző év harmadik negyedéhez képest, részesedésük továbbra is jelentős a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, azaz állományuk 82,0 százalékot tett ki 2017 harmadik negyedévében (27. ábra).

27. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkeintlévőségeinek¹⁰ alakulása

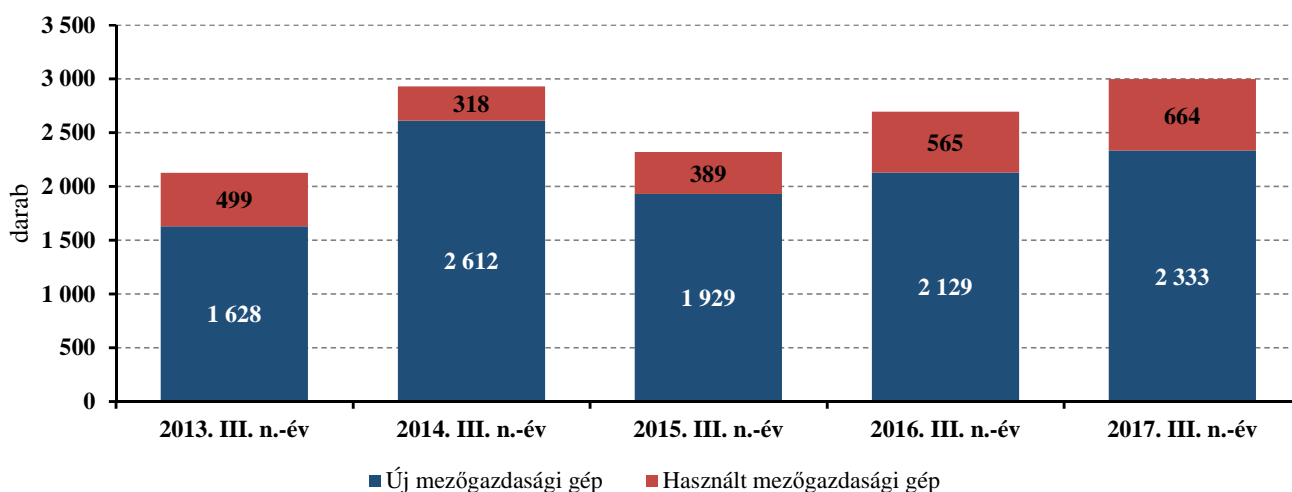

Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az előző év azonos időszakához képest emelkedett a megkötött lízingszerződések száma 2694 darabról 2997 darabra 2017 harmadik negyedévében. Az új és

használt mezőgazdasági gépekre kötött szerződések száma bővült, előbbi 9,6 százalékkal, utóbbi 17,5 százalékkal emelkedett az aktuális negyedévre (28. ábra).

28. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

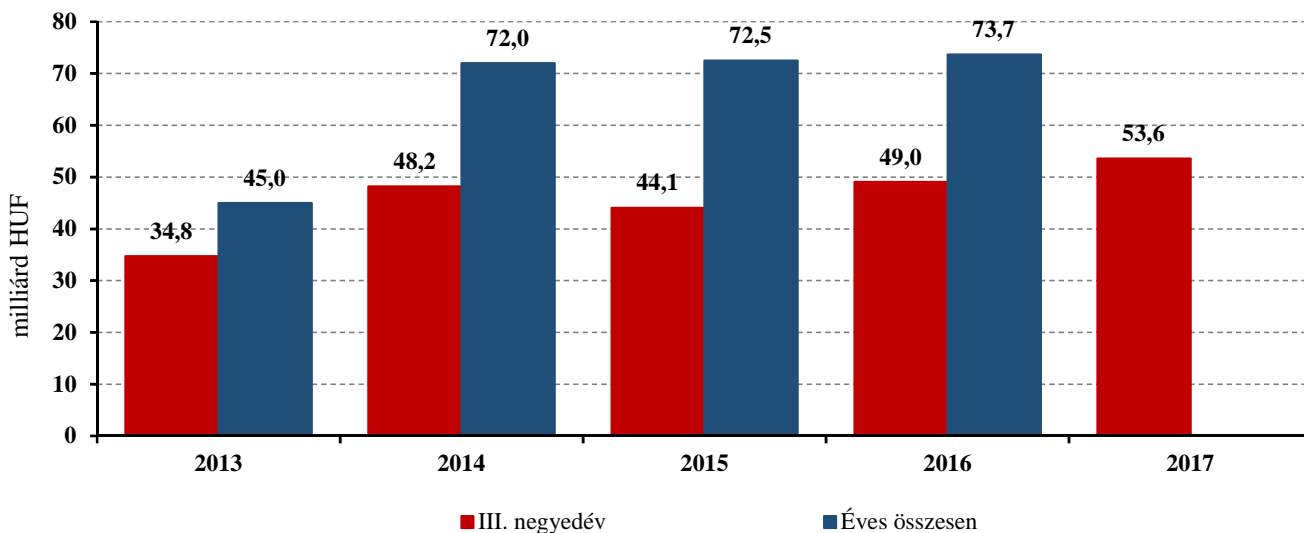
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹⁰ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

A lízingcégek által finanszírozott összeg 9,3 százalékkal, 53,6 milliárd forinttal nőtt az előző év harmadik negyedéhez képest 2017-ben. A teljes finanszírozási összegből 78,9 százalékos részesedéssel bíró új mező-

gazdasági gépek lízingje 3,3 milliárd forinttal 42,3 milliárd forintra bővült, a használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 13,0 százalékkal 11,3 milliárd forintra emelkedett az előző év harmadik negyedéhez képest (29. ábra).

29. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

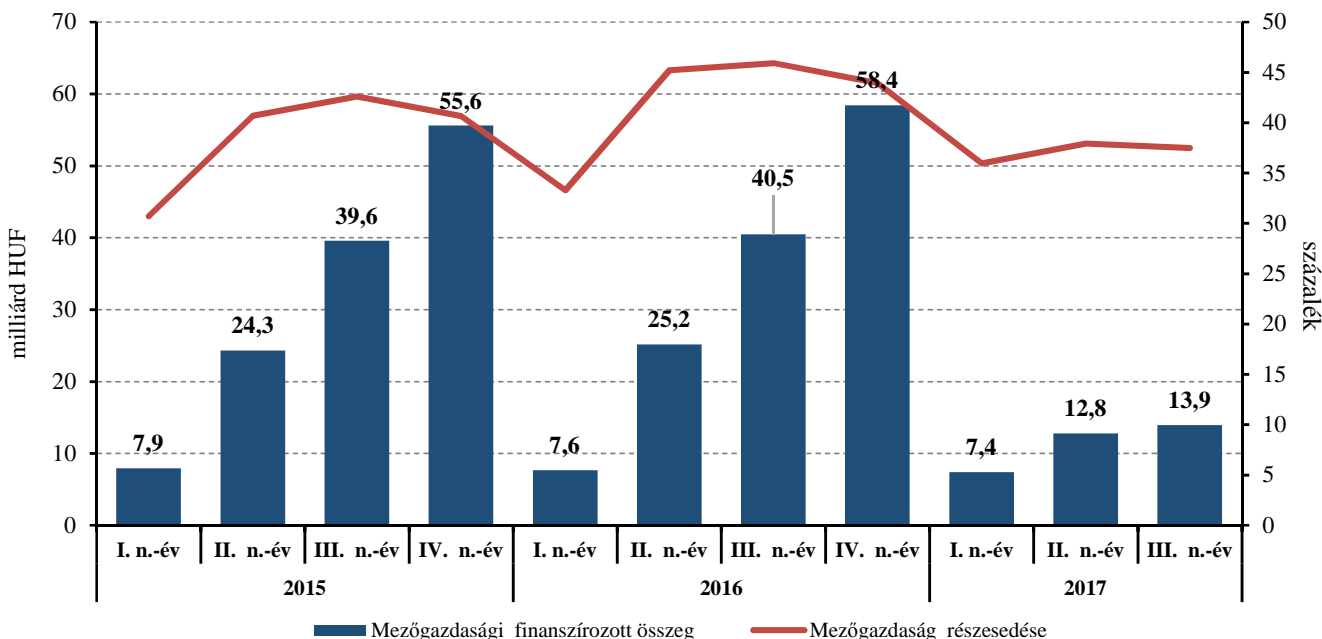

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP keretében a beruházások finanszírozására kihelyezett 37,1 milliárd forint 37,5 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette 2017 harmadik negyedében. A kihelyezett 13,9 milliárd forint 34,4 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőtti értéktől

(30. ábra), ami az NHP kifizetésének tudható be elsősorban, azonban a mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli lízingfinanszírozásának növekedése a program sikerességét támasztja alá.

30. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

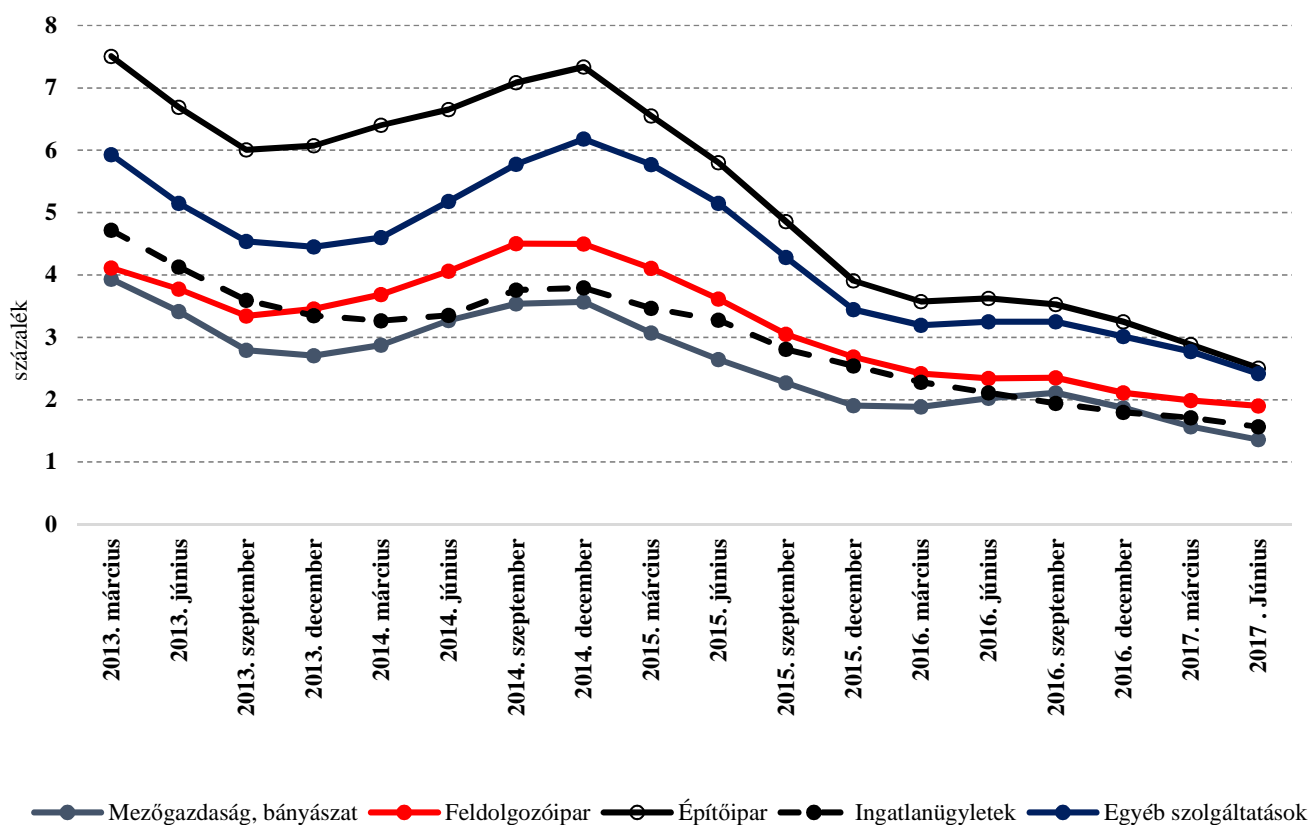
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Ágazati csődráták

Az ágazati csődráta egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról. Az elmúlt öt év alapján megállapítható, hogy a nemzetgazdaság összesített csődrátája a 2016. negyedik negyedévi 2,4 százalékos értékkel az egyik legalacsonyabb mutatónak tekinthető. A 2014. évi szabályozásmódosítás csökkentette a fantomcégek számát, így a működésképtelen vállalkozások kiesése megemelte a csődráta értékét 2014 közepétől. A piac tisztulása után az egyes nemzetgazdasági ágazatoknál fokozatosan

csökkent a ráta értéke. A 2015. és 2017. évi csökkenő tendenciában a jövedelempozíciók javulása is áll, amit a kedvezményes hitelprogramok támogattak. A mezőgazdaság továbbra is a legkevésbé eladósodott ágazatnak számított, a csődráta értéke a 2016. év közepi értékéhez képest 0,7 százalékponttal csökkenve 1,4 százalékra zárt 2017 másodiknegyedévében. A feldolgozóiparban a mutató ugyanezen időszakhoz képest 0,4 százalékpontot esve 1,9 százalék volt, így a nemzetgazdaság többi szakágazata között a harmadik legalacsonyabb rátájú helyet foglalta el az építőipar után (31. ábra).

31. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2017. november

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kumuláltan befogadott és jóváhagyott kérelmek összege 2017. IX. 30-án)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,0	9,8	0,0	0,0
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,6	3,0	0,3	0,3
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,0	0,0	0,7	0,5
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,0	0,4	0,4
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,4	0,2	4,2	4,2
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,6	11,5	0,3	0,2
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,0	16,7	0,4	0,2
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,3	3,9	0,0	0,0
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,1	0,0	0,0
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	56,4	48,0	25,9	20,6
Összesen	56,4	48,0	25,9	20,6

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2017. IX. 30-án)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Családi gazdaságok hitelei saját	0,2	0,0	0,2
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,3	0,0	0,3
MNB Növekedési Hitelprogram	2,1	1,5	3,6
Programokon kívüli devizahitel	0,0	0,3	0,3
Programokon kívüli forinthitel	5,7	4,3	9,9
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,3	0,0	0,3
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	1,1	0,0	1,1
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,0	0,3	0,3
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,3	0,0	0,3
Egyéb*	109,6	1,5	111,1
Összesen	119,5	7,8	127,3

Megjegyzés: Az egyéb kategória a 200 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya az MFB-NHP Földhitel Hitelprogrammal együtt.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

22. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

